

Nieuwsbrief - EHRC Updates 2024-19

Nummer 19, 2024

Redactie: J.H. Gerards, H. Morre, J. Krommendijk, S. Lambrecht, P. Ölçer, B. Aarrass, L.E. Burgers, P. Cannoot, L.R. Glas, C. Mak, D.A.G. van Toor en C. Van de Graaf.

INHOUDSOPGAVE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1017JUD001631020 17-10-2024

S.M. t. Italië, EHRM 17 oktober 2024, nr. 16310/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1017JUD007125016 17-10-2024

Cesarano t. Italië, EHRM 17 oktober 2024, nr. 71250/16

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1017JUD004936320 17-10-2024

Central Unitaria de Trabayadores/as t. Spanje, EHRM 17 oktober 2024, nr. 49363/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1017JUD005052720 17-10-2024

Amerisoc Center S.R.L. t. Luxemburg, EHRM 17 oktober 2024, nr. 50527/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD002798519 15-10-2024

Nsingi t. Griekenland, EHRM 15 oktober 2024, nr. 27985/19

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD006027221 15-10-2024

Moskalj t. Kroatië, EHRM 15 oktober 2024, nr. 60272/21

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD005947621 15-10-2024

Haugen t. Noorwegen, EHRM 15 oktober 2024, nr. 59476/21

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD001333719 15-10-2024

H.T. t. Duitsland en Griekenland, EHRM 15 oktober 2024, nr. 13337/19

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD007358514 15-10-2024

Gadzhiyev en Gostev t. Rusland, EHRM 15 oktober 2024, nrs. 73585/14 en 51427/18

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD002565022 15-10-2024

Daugaard Sorensen t. Denemarken, EHRM 15 oktober 2024, nr. 25650/22

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD003197020 10-10-2024

Validity Foundation namens T.J. t. Hongarije, EHRM 10 oktober 2024, nr. 31970/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD002251221 10-10-2024

T.V. t. Spanje, EHRM 10 oktober 2024, nr. 22512/21

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD000333923 10-10-2024

Ryaska t. Oekraïne, EHRM 10 oktober 2024, nr. 3339/23

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD000745323 10-10-2024

Medvid t. Oekraïne, EHRM 10 oktober 2024, nr. 7453/23

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD004276016 10-10-2024

Machalicky t. Tsjechië, EHRM 10 oktober 2024, nr. 42760/16

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD001205821 10-10-2024

Elder Hasanov t. Azerbeidzjan, EHRM 10 oktober 2024, nr. 12058/21

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD002044018 08-10-2024

Severin t. Roemenië, EHRM 8 oktober 2024, nr. 20440/18

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD001399120 08-10-2024

Micha e.a. t. Griekenland, EHRM 8 oktober 2024, nr. 13991/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD003909020 08-10-2024

M.A. en Z.R. t. Cyprus, EHRM 8 oktober 2024, nr. 39090/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD002795816 08-10-2024

Kajganić t. Servië, EHRM 8 oktober 2024, nr. 27958/16

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD004804715 08-10-2024

Jesus Pinhal t. Portugal, EHRM 8 oktober 2024, nrs. 48047/15 en 2276/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD004220220 08-10-2024

İşik t. Turkije, EHRM 8 oktober 2024, nr. 42202/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD004167512 08-10-2024

Aghajanyan t. Armenië, EHRM 8 oktober 2024, nr. 41675/12

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0924DEC004471520 24-09-2024

A.L. en E.J. t. Frankrijk, EHRM 24 september 2024 (ontv.besl.), nrs. 44715/20 en 47930/21

Hof van Justitie van de Europese Unie

Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2024:892 17-10-2024

Ararat, HvJ EU 17 oktober 2024, zaak C-156/23

Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2024:901 17-10-2024

Anwaltsnotarin, HvJ EU 17 oktober 2024, zaak C-408/23

Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2024:881 15-10-2024

KUBERA, HvJ EU (GK) 15 oktober 2024, zaak C-144/23

RECHTSPRAAK

**A.L. en E.J. t. Frankrijk, EHRM 24 september 2024
(ontv.besl.), nrs. 44715/20 en 47930/21**

In 2018 is vanuit Frankrijk het netwerk ‘EncroChat’ ontmanteld, dat veel criminelen gebruikten voor informatie-uitwisseling. Door de ontsleuteling van de gegevens konden 6500 verdachten worden aangehouden, waaronder de Britse A.L. en E.J. Zij hebben bij het EHRM gesteld dat art. 8 EVRM is geschonden door het verkrijgen van toegang tot hun telefoons en gegevens door de opsporingsdiensten. Het EHRM overweegt dat zij gebruik hadden kunnen maken van in Frankrijk bestaande rechtsmiddelen, die voldoende effectief zouden zijn om op te komen tegen de dataverzameling. Dat zij in Groot-Brittannië wonen en zijn vervolgd is daarvoor niet relevant. De klacht is daarom niet-ontvankelijk.

In 2018 werd in Frankrijk een strafrechtelijk onderzoek ingesteld naar EncroChat en de gebruikers ervan. Gebleken was namelijk dat verschillende criminele organisaties gebruik maakten van dit gesloten netwerk dat gebruikt kon worden door aangepaste smartphones. In de loop van het onderzoek kwamen middelen beschikbaar om toegang te krijgen tot de data die in het EncroChatnetwerk waren opgenomen en om die te ontsleutelen. Daarbij bestond een samenwerking tussen de Franse en de Nederlandse autoriteiten, ondersteund door Eurojust en Europol. De ontmanteling van het systeem die hierop volgde, leidde tot de aanhouding van ruim 6500 verdachten en de inbeslagname van vele tonnen cocaïne, cannabis en heroïne, wapens, explosieven etc. Klagers behoren tot de verdachten die naar aanleiding van de beschikbaarheid van deze gegevens zijn vervolgd.

Voor het EHRM hebben klagers gesteld dat het op afstand verkrijgen van toegang tot hun met EncroChat verbonden telefoons en de overdracht van de daardoor verkregen informatie aan het Verenigd Koninkrijk in strijd is met art. 6, 8 en 13 EVRM. Het Hof onderzoekt primair de klacht over art. 8 EVRM. Het stelt voorop dat Frankrijk verantwoordelijk kan worden

gehouden voor het verzamelen en verkrijgen van de data, die bovendien op servers in Frankrijk stonden. Klagers kunnen bovendien worden gezien als slachtoffers van een schending van het EVRM. Zij hebben echter geen gebruik gemaakt van rechtsmiddelen die hen in Frankrijk ter beschikking stonden om op te komen tegen de verzameling en de doorgifte van hun gegevens. Het feit dat zij zelf niet in Frankrijk wonen en er ook niet zelf voor hebben gekozen om onder de Franse rechtsmacht te vallen, maakt dit niet anders. De beschikbare Franse rechtsmiddelen hadden kunnen leiden tot een effectieve beoordeling van de rechtmatigheid en proportionaliteit van de verkrijging, verwerking en doorgifte van de gegevens, zonder dat dit zou leiden tot zelfincriminatie door klagers. De beschikbare rechtsmiddelen hadden kunnen leiden tot de bevinding van een schending van art. 8 EVRM en tot bewijsuitsluiting. Gelet op die omstandigheden hadden klagers volgens het Hof gebruik moeten maken van deze rechtsmiddelen. Nu zij dat niet hebben gedaan, is hun klacht niet-ontvankelijk onder art. 35 lid 1 EVRM.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 24-09-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0924DEC004471520

Zaaknummer: 44715/20 en 47930/21

Wetsartikelen: EVRM art. 6, EVRM art. 8, EVRM art. 13 en EVRM art. 35

RECHTSPRAAK

Aghajanyan t. Armenië, EHRM 8 oktober 2024, nr. 41675/12

Een onderzoeker bij een chemische fabriek heeft een aantal keer intern zijn zorgen uitgesproken over de productie van bepaalde verfsoorten en verwerking van chemisch afval. Op zeker moment heeft hij die zorgen ook via een interview met een lokale krant gedeeld. Daarop is hij op staande voet ontslagen, omdat hij bedrijfsgeheimen had onthuld en de gegeven informatie onjuist was. Volgens het Hof was de nationale rechterlijke beoordeling van de kwestie zeer gebrekkig gemotiveerd, waarbij onder meer onvoldoende is gekeken naar het maatschappelijke belang van de onthullingen. De tekortkomingen leveren een schending op van art. 10 EVRM.

Klager werkte sinds 2003 als senior-onderzoeker bij een fabriek waar chemische stoffen werden geproduceerd. De Armeense overheid heeft 10% aandelen in deze fabriek, de overige aandelen zijn in private handen. In 2008 kreeg hij een vast contract. In de contractuele voorwaarden waren diverse geheimhoudingsverplichtingen opgenomen, inclusief het vertrouwelijk houden van de hoogte van zijn salaris. In de periode 2006-2010 diende klager verschillende interne rapporten in bij het management over de noodzaak om zorgvuldiger om te gaan met een bepaalde verfsoort. Hij kreeg vervolgens opdracht om nadere testen uit te voeren, waarna hij opnieuw een rapport indiende waarin hij aangaf dat onzorgvuldig was omgegaan met chemisch afval. In 2010 werd een interview met klager gepubliceerd in een lokale krant, waarin hij een aantal misstanden en tekortkomingen in het management van de fabriek aan de orde stelde, inclusief forse salarisverschillen tussen onderzoekers en managers. Meteen daarna werd hij op staande voet ontslagen, omdat het interview op ongefundeerde aannames zou zijn gebaseerd en onjuiste informatie zou bevatten. Bovendien zou klager met zijn uitlatingen zijn geheimhoudingsverplichtingen hebben geschonden. Een procedure die klager hiertegen voerde had voor hem niet het gewenste resultaat.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat zijn ontslag in strijd is met de vrijheid van meningsuiting zoals beschermd door art. 10 EVRM. Het Hof benadrukt dat de beoordeling van

de kwestie wordt bemoeilijkt door het feit dat de nationale rechterlijke uitspraken minimaal zijn gemotiveerd en daarin niet wordt ingegaan op de talrijke argumenten die klager heeft aangevoerd. Met name is niet gemotiveerd waarom de in het interview gegeven informatie tot de bedrijfsgeheimen zou horen of onjuist en ongefundeerd zou zijn; die beide bevindingen lijken bovendien tegenstrijdig. Dit is des te problematischer omdat klager in het interview een onderwerp van evident maatschappelijk belang aan de orde stelde. De relatie tussen zijn loyaliteitsverplichtingen en het algemeen belang had daarom zorgvuldig moeten worden onderzocht. Evenmin is nagegaan of en in hoeverre de fabriek daadwerkelijk schade heeft ondervonden als gevolg van het interview. Ook gelet op de vergaande maatregelen die jegens klager zijn getroffen, concludeert het Hof dat geen goede belangenafweging is gemaakt en dat art. 10 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD004167512

Zaaknummer: 41675/12

Wetsartikelen: EVRM art. 10

RECHTSPRAAK

**Amerisoc Center S.R.L. t. Luxemburg, EHRM 17 oktober
2024, nr. 50527/20**

Na een rechtshulpverzoek vanuit Peru heeft een Luxemburgse rechter opdracht gegeven om de Luxemburgse banktegoeden van een Costa-Ricaanse onderneming in beslag te laten nemen (ten bedrage van ruim 2,6 miljoen dollar). De bank is hierover wel geïnformeerd, de onderneming zelf niet. Daardoor kon de laatste geen observaties hierover indienen. Nu de onderneming ook geen mogelijkheid heeft gehad om de redelijkheid en proportionaliteit van de inbeslagname achteraf te laten toetsen, is volgens het EHRM art. 1 EP EVRM geschonden.

Na een rechtshulpverzoek vanuit Peru heeft een Luxemburgse onderzoeksrechter opdracht gegeven voor het onderzoeken en in beslag nemen van tegoeden op de bankrekeningen van klager, een in Costa Rica gevestigde onderneming. Volgens de Peruaanse autoriteiten ging het om gelden die uit crimineel handelen waren verkregen. In verband daarmee werd een bedrag van ruim 2,6 miljoen Amerikaanse dollar in beslag genomen. Klager heeft hierover zonder succes geprocedeerd in zowel Peru als Luxemburg.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de inbeslagname van de gelden in strijd is met art. 1 EP EVRM. Het Hof stelt vast dat volgens Luxemburgs recht bij een rechtshulpverzoek steeds een uitgebreid onderzoek wordt ingesteld naar de vraag of dat kan worden uitgevoerd. Daarbij hebben ook de betrokkenen – in de Luxemburgse bank waarvan klager cliënt was – de mogelijkheid om observaties in te dienen. Als de bank dit verzoek doorgeeft aan de cliënt, kan ook de laatste observaties indienen via de bank. Als dat wordt nagelaten, is er geen mechanisme waardoor de cliënt automatisch wordt geïnformeerd over de mogelijke inbeslagname van banktegoeden en kan deze geen weet hebben van de daarbij gestelde termijnen.

In het onderhavige geval heeft klager pas kennis gekregen van de voorgenomen inbeslagname

toen de termijn om observaties in te dienen al was verstreken. Gelet op het grote bedrag dat in beslag is genomen, en de lange duur van deze maatregel, acht het Hof het des te problematischer dat klager geen gelegenheid heeft gekregen om een Luxemburgse rechter de proportionaliteit daarvan te laten onderzoeken. De Luxemburgse rechters hebben zich daarvan onvoldoende rekenschap gegeven.

Het is aan Luxemburg om te beslissen of het beter is om zo'n proportionaliteitstoets uit te laten voeren in het kader van het indienen van observaties na een deugdelijke kennisgeving, of in een procedure wanneer iemand bezwaar heeft ingesteld tegen een resulterende inbeslagname. Dát er sprake moet zijn van een mogelijkheid van rechterlijk toezicht, is echter vereist door art. 1 EP EVRM. Deze bepaling is dan ook geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 17-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1017JUD005052720

Zaaknummer: 50527/20

Wetsartikelen: EVRM Eerste Protocol art. 1

RECHTSPRAAK

Anwaltsnotarin, HvJ EU 17 oktober 2024, zaak C-408/23

In Duitsland geldt voor functies van advocaat-notaris een leeftijdsgrens van zestig jaar. Dit levert direct leeftijdsonderscheid op in de zin van richtlijn 2000/78 en art. 21 Hv, maar daarvoor kan een rechtvaardiging worden gevonden onder de richtlijn. Het HvJ EU begrijpt dat die rechtvaardiging bestaat in de wens een goede rechtsbedeling en een behoorlijke uitoefening van notariële bevoegdheden te verzekeren, en in de noodzaak te komen tot een generatievernieuwing in het notariaat. De leeftijd van zestig lijkt daarvoor passend en deze grens is niet onredelijk bezwarend, maar de nationale rechter moet onderzoeken of deze leeftijdseis echt noodzakelijk is.

Verzoekster in het hoofdgeding heeft gesolliciteerd naar een functie als advocaat-notaris. Zij is afgewezen omdat zij op dat moment al ouder was dan zestig jaar. In verband met deze leeftijdseis heeft zij geprocedeerd tegen de afwijzing en heeft de bevoegde rechter prejudiciële vragen voorgelegd aan het HvJ EU.

Het HvJ EU stelt voorop dat een maximale leeftijd van zestig jaar bij de sollicitatie voor een functie als advocaat-notaris een direct onderscheid oplevert op grond van leeftijd. Art. 6 lid 1 (c) van richtlijn 2000/78 laat daarvoor een rechtvaardiging toe, maar dan moet wel zijn voldaan aan eisen van legitiem doel, passendheid en noodzakelijkheid. De aangevoerde doelstelling is om ervoor te zorgen dat het beroep van notaris gedurende een voldoende lange periode voor de pensionering ononderbroken wordt uitgeoefend om op die manier een doeltreffende en onafhankelijke rechtsbedeling te verzekeren en te zorgen voor een behoorlijke uitoefening van de notariële bevoegdheden. Het HvJ EU acht deze doelstellingen legitiem. Dat geldt ook voor de doelstelling om te zorgen voor een evenwichtige leeftijdsstructuur om de generatievernieuwing van het notariaat te vergemakkelijken. De regeling is ook passend om deze doelstellingen te bereiken. Het Hof heeft eerder al geoordeeld

dat een leeftijdsgrens van vijftig jaar gerechtvaardigd is, dus dit geldt *a fortiori* voor een leeftijdsgrens van zestig. De noodzakelijkheidsbeoordeling moet worden overgelaten aan de nationale rechter, maar deze moet daarbij wel rekening houden met de schade die een regeling als deze berokkent. Belangrijk is daarbij onder meer dat ook oudere werknemers actief moeten kunnen bijdragen aan het beroepsleven en daarmee aan het sociale, economische en culturele leven. Bovendien wordt door die arbeidsmarktdeelnemers de diversiteit bij de arbeid bevorderd. Tegelijkertijd wijst het Hof er ook hier op dat het eerder al een leeftijdsgrens van vijftig heeft aanvaard en dat een nog hogere leeftijdsgrens veel beperktere gevolgen zal hebben voor de loopbaan van betrokkenen. Zeker nu het erop lijkt dat in Duitsland het aantal jongere kandidaten groot is, lijkt het redelijk om een grens als deze te trekken. Niettemin is het alleen mogelijk om dit vast te stellen na nader, concreet onderzoek van de arbeidsmarkt in Duitsland. Het is aan de nationale rechter om dit onderzoek uit te voeren.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie

Datum uitspraak: 17-10-2024

ECLI: ECLI:EU:C:2024:901

Zaaknummer: C-408/23

Rechters: F. Biltgen, M.L. Arastey Sahún en J. Passer

Wetsartikelen: 21 Hv , 2 lid 2 onder a Richtlijn 2000/78/EG en 6 lid 1 Richtlijn 2000/78/EG

RECHTSPRAAK

Ararat, HvJ EU 17 oktober 2024, zaak C-156/23

Vier derdelanders hebben in 2011 in Nederland een asielverzoek ingediend, maar dat is afgewezen en er zijn terugkeerbesluiten genomen. De derdelanders zijn niet teruggekeerd, maar hebben verschillende keren, meest recent in 2019, nieuwe aanvragen gedaan. Zij stellen nu dat er door hun verwestering bij terugkeer een risico van onmenselijke en vernederende behandeling bestaat. Het HvJ EU oordeelt dat de nationale rechter gelet op het zwaarwegende belang van art. 1, 4 en 19 lid 2 Hv altijd – dus ook bij nieuwe aanvragen – en zonodig ambtshalve moet toetsen of er bij uitzetting een reëel risico is van onmenselijke of vernederende behandeling.

In 2011 hebben vier derdelanders in Nederland een asielverzoek ingediend, dat in 2012 is afgewezen. Daarbij is ook een terugkeerbesluit genomen, dat is vastgesteld na beoordeling van het risico van refoulement en van onmenselijke en vernederende behandeling in het land van herkomst. In 2016 hebben de derdelanders een aanvraag ingediend voor een verblijfsvergunning vanwege het langdurig verblijf van hun kinderen. Deze aanvraag is in 2017 afgewezen. Hetzelfde geldt voor een nieuwe aanvraag die zij op deze grond hebben ingediend in 2019. De verwijzende rechter heeft in verband met de procedure die de derdelanders hiertegen hebben aangespannen een aantal vragen aan het HvJ EU voorgelegd.

Het HvJ EU overweegt allereerst dat bij het nemen van een terugkeerbesluit steeds het beginsel van non-refoulement moet worden geëerbiedigd, in verband met art. 18 en 19 lid 2 Hv. Art. 5 van richtlijn 2008/115 mag daarom niet restrictief worden uitgelegd. Art. 19 lid 2 Hv moet op zijn beurt worden gelezen in samenhang met art. 1 en 4 Hv en met art. 2 VEU. Gelet op het belang van die bepalingen moeten lidstaten betrokkenen de mogelijkheid bieden om zich te beroepen op elke wijziging van de omstandigheden die zich na de vaststelling van het terugkeerbesluit heeft voorgedaan en die een aanzienlijke invloed kan hebben op de beoordeling van de situatie van de betrokken derdelander. Dit betekent dat ook bij latere aanvragen de nationale autoriteiten steeds verplicht zijn om vóór de uitvoering van het

terugkeerbesluit een geactualiseerde beoordeling te maken van de risico's die de derdelander loopt om te worden blootgesteld aan behandelingen die door het Handvest absoluut verboden worden. Dit betekent dat zij ook dan weer moeten nagaan of er geen zwaarwegende en op feiten berustende gronden bestaan om aan te nemen dat die derdelander bij terugkeer naar een derde land een reëel risico loopt in dat derde land te worden onderworpen aan de doodstraf, folteringen of onmenselijke of vernederende behandelingen.

In het onderhavige geval hebben twee derdelanders zich beroepen op hun verwestering en de daarmee samenhangende risico's bij uitzetting. Gelet op de voorafgaande overwegingen van het Hof oordeelt het dat de autoriteiten hadden moeten nagaan of de ingeroepen situatie van verwestering zo'n risico in de zin van art. 19 lid 2 Hv oplevert.

De tweede gestelde vraag is of de nationale rechter deze toetsing ambtshalve moet uitvoeren. Art. 47 Hv en art. 13 lid 1 en 2 van richtlijn 2008/115 vergen dat de rechter dit besluit in ieder geval opnieuw moet kunnen onderzoeken en de verwijdering in een voorkomend geval moet kunnen uitstellen. Het rechtsmiddel moet bovendien schorsende werking hebben als er een reëel risico van onmenselijke en vernederende behandeling bestaat. Het beginsel van non-refoulement heeft een absoluut karakter en het is aan de bevoegde rechterlijke instanties om, zonodig ambtshalve, erop toe te zien dat het in acht wordt genomen als het dossier gegevens bevat die doen vermoeden dat afbreuk zou kunnen worden gedaan aan dat beginsel. Die bescherming zou niet doeltreffend en volledig zijn als geen ambtshalve verplichting tot vaststelling hiervan zou bestaan.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie

Datum uitspraak: 17-10-2024

ECLI: ECLI:EU:C:2024:892

Zaaknummer: C-156/23

Wetsartikelen: VEU art. 2, Hv art. 1, Hv art. 4, Hv art. 18, Hv art. 19 lid 2, Hv art. 47 en RL 2008/115 art.

5

RECHTSPRAAK

Central Unitaria de Trabajadores/as t. Spanje, EHRM 17 oktober 2024, nr. 49363/20

Tijdens de eerste lockdown vanwege de Covid-19-pandemie wilde een vakbond op de dag van de arbeid een demonstratie houden. Daarvoor werd de toestemming geweigerd vanwege de risico's van verspreiding van het coronavirus. Het Hof overweegt dat de staat een ruime margin of appreciation toekomt, onder meer omdat het hier niet ging om een algemeen verbod, maar om een concrete weigering vanwege de volksgezondheid. De zaak is door nationale rechters zorgvuldig beoordeeld in het licht van de toen bestaande kennis over het virus. Dit betekent dat art. 11 EVRM niet is geschonden door de weigering.

Op 20 april 2020 – toen de ‘alarmtoestand’ in Spanje was afgekondigd vanwege de Covid-pandemie en een strikte lockdown gold – heeft de klagende vakbond aangekondigd dat hij op 1 mei (dag van de arbeid) een demonstratie wilde organiseren. Gelet op de lockdown en de gevaren van een demonstratie voor de volksgezondheid werd daarvoor geen toestemming gegeven. Ook een beroep op de rechter mocht daarbij niet baten.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat art. 11 EVRM is geschonden door het demonstratieverbod. Het Hof stelt voorop dat in dit geval geen sprake is geweest van een algemeen verbod op demonstraties, maar van een concreet verbod van een aangekondigde demonstratie. Deze was gebaseerd op de Spaanse wet over demonstraties en had als doel om de gezondheid en de rechten en vrijheden van anderen te beschermen. Spanje had een ruime margin of appreciation, zeker nu gezondheidsbeleid meestal binnen de discretie van de nationale autoriteiten valt. De weigering van toestemming was bovendien duidelijk niet gebaseerd op de inhoud van de demonstratie. Vanwege de uitzonderlijke situatie waarin Spanje zich op dat moment bevond en de bedreigingen die de Covid-pandemie meebracht, kan worden gesproken van een ‘pressing social need’ voor het opleggen van beperkingen. De Spaanse rechters hebben het beroep van de vakbond zorgvuldig beoordeeld in het licht van de bijzondere omstandigheden. Daarbij is een grondige belangenafweging uitgevoerd, waarbij

ook waarde is gehecht aan wat er op dat moment aan kennis beschikbaar was over de verspreidingsrisico's. Die kennis was nog beperkt, wat volgens het Hof betekent dat ook een wat erg voorzichtige benadering aanvaardbaar was. Het Hof concludeert dan ook dat art. 11 EVRM niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 17-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1017JUD004936320

Zaaknummer: 49363/20

Wetsartikelen: EVRM art. 11

RECHTSPRAAK

Cesarano t. Italië, EHRM 17 oktober 2024, nr. 71250/16

Cesarano is vervolgd wegens ernstige misdrijven waarop een levenslange gevangenisstraf in isolatie stond. Na een wetswijziging kreeg hij de mogelijkheid om te kiezen voor een vereenvoudigde behandeling van zijn zaak die zou leiden tot een gevangenisstraf van maximaal dertig jaar. Hij koos daar niet voor en werd veroordeeld tot levenslang. Na hoger beroep heeft hij alsnog gekozen voor vereenvoudigde behandeling, maar dat is toen afgewezen omdat de wet inmiddels weer was aangescherpt. Gelet op de eerder geboden keuzemogelijkheid is dit volgens het EHRM niet in strijd met art. 7 en 6 EVRM.

Klager is in 1995 vervolgd vanwege een massamoord en moord die hij in 1983 had begaan. In 2000, toen de strafzaak nog steeds liep, trad een nieuwe wet in werking die inhield dat verdachten die werden vervolgd voor misdrijven waarop een levenslange gevangenisstraf in isolatie stond, in aanmerking konden komen voor een vereenvoudigde procedure (met minder waarborgen voor de verdediging) die zou leiden tot een gevangenisstraf van maximaal dertig jaar. Klager heeft geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Later werd de regeling weer gewijzigd, waardoor klager er niet meer voor in aanmerking kwam. Hij is in 2007 definitief tot levenslang veroordeeld, maar zonder isolatie. In 2010 is klagers veroordeling vernietigd en werd besloten tot het opnieuw beoordelen van zijn zaak. Daarbij heeft klager alsnog verzocht om toepassing van de vereenvoudigde procedure. De rechter wees dit toe, maar veroordeelde klager alsnog tot levenslang met isolatie. Reden daarvoor was dat klager eerder geen gebruik had gemaakt van de regeling die het mogelijk maakte met verkorting van de gevangenisstraf een vereenvoudigde procedure aan te vragen, terwijl die mogelijkheid op dat moment ook niet meer bestond.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat deze situatie in strijd is met art. 7 EVRM. Het Hof overweegt dat klager de mogelijkheid heeft gehad om te verzoeken om een vereenvoudigde procedure, maar die niet heeft benut. In plaats daarvan heeft hij daar pas in 2012 om gevraagd,

lang nadat de wettelijke regeling weer was aangepast. Het Hof hoeft in het licht van art. 7 EVRM alleen na te gaan wat de meest gunstige wettelijke regeling was op het moment waarop klager koos voor de versnelde procedure, in vergelijking met de latere regelgeving. Gelet daarop en gelet op de keuzes die klager eerder heeft gemaakt, oordeelt het Hof dat art. 7 EVRM niet is geschonden.

Klager heeft daarnaast gesteld dat de beperkingen in de keuze voor een verkorte procedure in strijd waren met art. 6 EVRM. Het Hof erkent dat het niet aanvaardbaar is dat mensen op willekeurige gronden de keuze voor een versimpelde procedure wordt onthouden als die beschikbaar is. In het onderhavige geval kon klager in 2000 weten dat het alternatief voor het volgen van de verkorte procedure een volledige procedure was die kon leiden tot levenslang zonder isolatie. Hij heeft die keuze destijds bewust gemaakt, zodat art. 6 EVRM niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 17-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1017JUD007125016

Zaaknummer: 71250/16

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1 en EVRM art. 7

RECHTSPRAAK

**Daugaard Sorensen t. Denemarken, EHRM 15 oktober 2024,
nr. 25650/22**

A werd aanvankelijk vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs van verkrachting. Het slachtoffer stelde hiertegen beroep in, dat via de eenvormige digitale mailbox aan A zou moeten worden genotificeerd. Door een fout in de adressering bereikte het bericht hem niet en ook de daarop verstuurde aangetekende brief bleek onbestelbaar. Hierdoor moest de vervolging van A worden stopgezet. Het Hof oordeelt dat in deze kwestie sprake is van verwijtbare onzorgvuldigheden in het informeren van de verdachte. Dit had grote gevolgen voor klaagster. Denemarken heeft hierdoor zijn procedurele positieve verplichtingen onder art. 3 EVRM geschonden.

Klaagster deed in 2021 aangifte wegens verkrachting. De beweerde verkrachter, A, werd de dag daarna in voorarrest genomen. Er vond het nodige onderzoek plaats en na ongeveer twee weken werd A weer vrijgelaten. De maand erna werd besloten A niet te vervolgen wegens gebrek aan bewijs. Klaagster heeft hiertegen beroep ingesteld en dit werd gehonoreerd. A werd daarvan op de hoogte gesteld binnen de daarvoor gestelde termijn, zowel via zijn digitale mailbox – die iedereen in Denemarken verplicht heeft voor veilige communicatie met de overheid – als bij aangetekende brief. Door een fout in de adressering kwam de digitale versie van de mededeling niet aan en kwam er een melding dat A geen digitale mailbox had. Ook de aangetekende brief kon niet worden afgeleverd. Hierdoor kon A niet worden bereikt. Gelet op de wetgeving over informatievoorziening aan de verdachte moest de aanklacht tegen hem daardoor alsnog worden ingetrokken. Hierover is een excuusbrief aan klaagster gestuurd.

Voor het EHRM heeft klaagster gesteld dat door het niet-vervolgen van A als gevolg van procedurele fouten een schending oplevert van de positieve verplichtingen van de staat onder art. 3 en 8 EVRM. Het Hof benadrukt dat in dit geval de overheid erkend heeft dat er fouten zijn gemaakt, maar volgens de regering waren die niet zo ernstig dat ze een EVRM-schending

opleveren. Het Hof constateert ook dat het systeem van digitale berichtgeving normaal gesproken goed en snel werkt. In dit geval zijn verschillende fouten op elkaar gestapeld, waarbij ook sprake is geweest van verwijtbare onzorgvuldigheid. Zo had het OM kunnen controleren wat de oorzaak was van het ontbreken van een digitale mailbox en had moeten worden nagegaan waardoor de brief onbestelbaar was. De gevolgen van deze fouten waren voor klagster bovendien vergaand, in die zin dat er geen enkele kans meer was op vervolging van A vanwege verkrachting. Deze fouten zijn dan ook zodanig dat art. 3 en 8 EVRM inderdaad zijn geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD002565022

Zaaknummer: 25650/22

Wetsartikelen: EVRM art. 3 en EVRM art. 8

RECHTSPRAAK

Elder Hasanov t. Azerbeidzjan, EHRM 10 oktober 2024, nr. 12058/21

Een oud-ambassadeur is aangehouden en in voorarrest genomen op verdenking van corruptie. Vanwege zijn slechte gezondheidstoestand heeft hij verzocht om overplaatsing naar een ziekenhuis, maar daar werd aanvankelijk geen gehoor aan gegeven. Pas na interimmaatregelen van het Hof kreeg hij de nodige zorg, maar met vertraging. Dit levert schendingen op van art. 3 en 34 EVRM. De verlenging van het voorarrest was in strijd met art. 5 lid 3 EVRM. Het Hof ziet geen reden om aan te nemen dat illegitieme doelstellingen aan de voorlopige hechtenis ten grondslag hebben gelegen; art. 18 EVRM is dan ook niet geschonden.

Klager heeft in het verleden posities bekleed als openbaar aanklager en ambassadeur van Azerbeidzjan. In 2020 stelde de staatsveiligheidsdienst SSS een onderzoek in naar een aantal hooggeplaatste politici wegens onder meer verduistering, corruptie en machtsmisbruik; daarbij rezen ook verdenkingen jegens klager. De SSS is daarop gemachtigd om onder meer een huiszoeking bij klager uit te voeren. Later is hij formeel in staat van beschuldiging gesteld en is hij in voorlopige hechtenis genomen. Zijn advocaat heeft daartegen bezwaren geuit vanwege klagers zwakke gezondheid en omdat er geen redelijke verdenking tegen hem kon bestaan, maar dat had geen resultaat. Ook zijn er verschillende verzoeken gedaan om betere medische zorg voor klager te verkrijgen. Daarbij is in 2021 bij het Hof verzocht om een interimmaatregel op te leggen om dit te kunnen afdwingen; het Hof heeft dit verzoek toegewezen. Desondanks is klager niet, zoals het EHRM had gelast, overgebracht naar een gespecialiseerde kliniek. Een tweede interimmaatregel van het Hof werd evenmin direct uitgevoerd, maar na een aantal dagen werd hij alsnog overgebracht naar een ziekenhuis en werd hij daar verder onderzocht. Vanaf dat moment is hij afwisselend opgenomen geweest in het ziekenhuis en in voorarrest gehouden in de gevangenis. Een derde interimmaatregel was nodig om ervoor te zorgen dat hij nadere medische zorg en medische onderzoeken kreeg. In

2023 heeft de president van het Hof de interimmaatregel opgeheven.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat art. 3 EVRM is geschonden doordat hij onvoldoende zorg heeft gekregen in de gevangenis. Het Hof onderzoekt dit eerst voor de periode die klager volledig heeft doorgebracht in de gevangenis en waarbij hij geen toegang had tot een gespecialiseerd ziekenhuis. Dat hij in die periode wel verschillende keren een arts heeft gezien, is niet voldoende. Nodig is ook dat diagnostiek en zorg moeten aansluiten bij de aard en ernst van iemands gezondheidstoestand en dat zorg wordt geboden die zodanig is dat iemand daadwerkelijk kan genezen of dat de situatie in ieder geval niet verergert. Het is niet nodig dat een gevangene aantoont dat de ziekte daadwerkelijk heeft geleid tot zodanige pijn of lijden dat art. 3 EVRM is aangetast; als de zorg ontbroken heeft, is dat voldoende om te kunnen spreken van een ‘vernederende behandeling’. Daarbij is relevant dat klager niet alleen de gevangenisarts heeft gezien en door hem is onderzocht, maar dat hij ook een aantal keren is onderzocht door verschillende medisch specialisten. Die onderzoeken hebben echter niet geleid tot het stellen van een diagnose die zijn klachten kon verklaren, terwijl duidelijk kon zijn dat zijn gezondheidstoestand zeer problematisch was. De onderzoeken vonden bovendien niet frequent en op noodzakelijke momenten plaats. In deze periode is dan ook sprake geweest van een schending van art. 3 EVRM.

In een tweede periode is klager steeds gedurende een bepaalde periode opgenomen geweest in een ziekenhuis. Ook is toen, zij het niet steeds meteen of volledig, gevolg gegeven aan de interimmaatregelen van het EHRM en heeft hij een toereikende medische behandeling gekregen. In deze periode is art. 3 EVRM dan ook niet geschonden.

Klager heeft verder gesteld dat zijn voorlopige hechtenis en de verlengingen daarvan in strijd waren met art. 5 EVRM. De aanvankelijke verdenking was gebaseerd op informatie waarover het ministerie van financiën beschikte en die werd ondersteund door een getuigenverklaring. Daarmee was volgens het Hof voldoende grond aanwezig om hem in voorlopige hechtenis te nemen. Art. 5 lid 1 EVRM is dan ook niet geschonden. De verlengingen van het voorarrest zijn echter niet gebaseerd geweest op een toereikende motivering, zodat art. 5 lid 3 EVRM wel is geschonden.

In verband met zijn klachten over zijn vrijheidsbeneming heeft klager ook gesteld dat die feitelijk was gebaseerd op misbruik van bevoegdheid in de zin van art. 18 EVRM. Hij heeft volgens het Hof echter onvoldoende gegevens aangevoerd om aannemelijk te kunnen maken dat er een onaanvaardbaar extern doel was van het voorarrest, anders dan de legitieme doelen die daaraan ten grondslag lagen. Wel was er ook in de media enige speculatie over de vraag of betrokkenheid bij een politiek geschil over wapenhandel met Servië de achtergrond was van zijn aanhouding en voorarrest. Die speculatie was echter niet duidelijk gegrond en er kan

nauwelijks een relatie hebben bestaan tussen het incident rondom de wapendeal en klagers aanhouding. Evenmin is aangetoond dat kritische opmerkingen die klager had gemaakt over het Russische beleid jegens Azerbeidzjan de werkelijke grondslag kunnen hebben gevormd voor zijn aanhouding. Een en ander betekent dat de klacht over schending van art. 18 EVRM kennelijk ongegrond is.

Klager heeft tot slot gesteld dat art. 34 EVRM is geschonden doordat Azerbeidzjan tekort is geschoten in de tenuitvoerlegging van de interimmaatregelen die het Hof had opgelegd. Weliswaar heeft Azerbeidzjan uiteindelijk gevolg gegeven aan deze maatregelen, maar het heeft dat met een ongerechtvaardigde vertraging gedaan. Art. 34 EVRM is dan ook geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 10-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD001205821

Zaaknummer: 12058/21

Wetsartikelen: EVRM art. 3, EVRM art. 5 lid 3, EVRM art. 18 en EVRM art. 34

RECHTSPRAAK

Gadzhiyev en Gostev t. Rusland, EHRM 15 oktober 2024, nrs. 73585/14 en 51427/18

Een kolonel van de politie en een vakbondsleider hebben beiden op enig moment in de media kritiek geuit op het functioneren van de organisaties waarvoor zij werken. De kolonel heeft daarvoor een waarschuwing gekregen; de vakbondsleider is ontslagen. Het Hof overweegt dat de Russische wetgeving erg inflexibel is als het gaat om het uiten van kritiek op het functioneren van overheidsorganen en geen bescherming aan klokkenluiders geeft. De sancties op het openlijk geven van kritiek zijn bovendien zodanig dat ze een chilling effect kunnen hebben. Art. 10 EVRM is dan ook geschonden.

Eerste klager was kolonel van de politie in Dagestan en heeft verschillende keren in de media kritiek geuit op corruptie in het regionale politiekorps. Daarvoor heeft hij een waarschuwing gekregen. Tweede klager was voorzitter van de vakbond voor metropersoneel en ook hij heeft kritische interviews in de pers gegeven. Hij werd eerst gewaarschuwd en na het tweede interview is hij ontslagen.

Voor het EHRM hebben beide klagers gesteld dat de vrijheid van meningsuiting van art. 10 EVRM is geschonden. Het Hof benadrukt dat eerste klager een onderwerp van algemeen belang aan de orde heeft gesteld. Een kernpunt in zijn zaak is dat het in Rusland volledig verboden is om zonder expliciete toestemming publieke verklaringen af te leggen over onderwerpen waarop zij niet specifiek bevoegd zijn. Dit is een vergaande beperking die bovendien erg inflexibel wordt toegepast. Zo'n maatregel heeft een duidelijk chilling effect. In Rusland geldt bovendien dat er niet of nauwelijks bescherming is van klokkenluiders wanneer zij binnen de eigen organisaties een probleem aan de kaak willen stellen. Het Hof oordeelt dan ook dat art. 10 EVRM disproportioneel zwaar is geraakt door de waarschuwing.

Ook tweede klager heeft onderwerpen van algemeen belang aan de orde gesteld in zijn interviews met de media. De kritiek was objectief getoonzet en klager viel geen individuele betrokkenen aan. Gesteld is dat klager details over het werk van de metro had gegeven die een veiligheidsrisico opleverden. Hoewel het Hof dat risico in theorie wel ziet, oordeelt het dat geen bewijs is geleverd van het bestaan van zo'n risico in dit geval. Ook gelet op de ernst van de sanctie en het chilling effect dat daarvan uitgaat op het gebruik van de uitingsvrijheid concludeert het Hof dat art. 10 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD007358514

Zaaknummer: 73585/14 en 51427/18

Wetsartikelen: EVRM art. 10

RECHTSPRAAK

H.T. t. Duitsland en Griekenland, EHRM 15 oktober 2024, nr. 13337/19

H.T. is een Syrische vluchteling die aanvankelijk in Griekenland asiel heeft aangevraagd, maar na afwijzing van zijn asielverzoek is doorgereisd naar Duitsland. Vervolgens is hij weer teruggestuurd naar Griekenland onder de Dublin III-verordening. Het EHRM oordeelt dat de omstandigheden waaronder H.T. in bewaring heeft gezeten in Griekenland in strijd zijn met art. 3 EVRM. De overlevering vanuit Duitsland heeft te snel plaatsgevonden; de autoriteiten hebben onvoldoende verzekerd dat klager toegang zou hebben tot een goede asielprocedure en tot detentiecondities die niet in strijd zouden zijn met art. 3 EVRM.

Klager is een Syrische vluchteling die in 2018 is aangekomen in Griekenland. De Griekse autoriteiten besloten hem enkele dagen na uitkomst uit te zetten naar Turkije op basis van de EU-Turkijedeal. Met het oog daarop werd klager in vreemdelingenbewaring genomen en overgeplaatst naar een ander Grieks eiland (Leros) dan waar hij was gearriveerd. Klager diende daar een asielverzoek in, waarop hem een verbod werd opgelegd om het eiland te verlaten. Klager woonde een gepland gehoor niet bij, waarop de behandeling van zijn asielverzoek werd gestaakt. Klager heeft daarop geprobeerd om met een gestolen Bulgaars identiteitsbewijs via Hongarije en Oostenrijk Duitsland in te reizen. Hij werd aangehouden bij de grens en ondervraagd bij een politiebureau, waar hij zijn wens uitte om asiel aan te vragen. Hem werd meegedeeld dat hij geen toegang had tot het land omdat hij met een vervalst identiteitsbewijs had gereisd. Hij werd daarop op het vliegtuig gezet naar Griekenland. Daar werd hij opnieuw aangehouden en in vreemdelingenbewaring genomen op Leros. Daar werd ook vastgesteld dat hij aan een angststoornis leed en dat hij daarom onderdeel vormde van een kwetsbare groep. Mede daarom is hij uiteindelijk als vluchteling erkend.

Klager heeft bij het EHRM allereerst gesteld dat de omstandigheden van zijn bewaring in Griekenland in strijd waren met art. 3 EVRM. Het Hof herinnert eraan dat het al vele malen heeft geoordeeld dat de omstandigheden van vreemdelingenbewaring in Griekenland zodanig zijn dat ze art. 3 EVRM schenden. Klager heeft ruimt twee maanden vastgezet in Leros, waarvan bekend is dat de faciliteiten voor redelijke bewaring voor langere termijn ontbreken. Art. 3 EVRM is dan ook geschonden.

Klager heeft daarnaast gesteld dat zijn detentie in Griekenland in strijd was met art. 5 EVRM. Het Hof oordeelt dat de bewaring in ieder geval aanvankelijk rechtmatig was in het licht van art. 5 lid 1 (f) EVRM en dat de detentieperiode van twee maanden niet onredelijk lang was. Deze bepaling is dan ook niet geschonden. Wel is sprake van een schending van art. 5 lid 4 EVRM, met name omdat klager onvoldoende mogelijkheden heeft gehad om de omstandigheden van zijn detentie goed aan te vechten bij de rechter en daarbij te hoge bewijseisen zijn gesteld.

Een tweede set klachten betreft klagers behandeling in Duitsland. Het Hof stelt voorop dat iedere beslissing tot verwijdering van een asielzoeker van het grondgebied van een staat voorafgegaan moet worden door een deugdelijk onderzoek, of de verwijdering nu plaatsvindt naar een derde staat of een EU-lidstaat. In het bijzonder moet daarbij worden nagegaan of er een reëel risico is dat de asielzoeker een risico loopt niet te worden toegelaten of geen adequate asielprocedure te krijgen. In dit geval was sprake van een verwijdering naar Griekenland in het licht van de Dublin III-verordening. Hoewel het Hof zich daarover eerder, in *M.S.S. t. België en Griekenland*, zeer kritisch heeft uitgesproken, is er inmiddels sprake van significante verbeteringen in het Griekse asielsysteem. Weliswaar zijn steeds meer staten zijn ertoe overgegaan om asielzoekers toch weer terug te sturen naar Griekenland, maar bekend is dat er nog steeds tekortkomingen zijn. Dit betekent volgens het EHRM dat er in algemene zin onvoldoende basis is om te kunnen aannemen dat klager, na zijn verwijdering naar Griekenland, toegang zou hebben tot een adequate asielprocedure die hem tegen refoulement zou beschermen en dat hij geen behandeling zou ondervinden die in strijd zou zijn met art. 3 EVRM. In dit geval bestond er wel een overeenkomst tussen Duitsland en Griekenland waarin een aantal afspraken waren vastgelegd over de behandeling na aankomst, maar die bevatten onvoldoende garanties op de genoemde punten. De Duitse autoriteiten hebben zich er ook niet van vergewist dat klager bij aankomst in Griekenland toegang zou hebben tot een asielprocedure en dat hij niet zou worden behandeld in strijd met art. 3 EVRM. Dit betekent dat Duitsland zijn procedurele positieve verplichtingen onder art. 3 EVRM onvoldoende is nagekomen, zodat deze bepaling is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD001333719

Zaaknummer: 13337/19

Wetsartikelen: EVRM art. 3, EVRM art. 5 lid 1 en EVRM art. 5 lid 4

RECHTSPRAAK

Haugen t. Noorwegen, EHRM 15 oktober 2024, nr. 59476/21

Aan X was een TBS-achtige maatregel opgelegd omdat hij onder invloed van een psychose iemand had gedood. Nadat hij in een kliniek nog iemand anders had gedood, werd hij in voorarrest genomen. Door schuldgevoelens en psychiatrische problemen raakte hij daar ernstig suïcidaal. Aanvankelijk werd hij daarom uitgebreid gemonitord, maar later werd de monitoring teruggeschroefd. Uiteindelijk pleegde X toch zelfmoord. Het EHRM oordeelt dat de autoriteiten het suïciderisico onvoldoende hebben onderkend en bestreden, in strijd met art. 2 EVRM. Ook was er onvoldoende effectieve toegang tot een rechtsmiddel om de autoriteiten te laten vervolgen, in strijd met art. 13 EVRM.

Aan klagers zoon, X, werd in 2019 een TBS-achtige maatregel opgelegd nadat hij onder invloed van een psychose een poging had gedaan om iemand te doden en andere strafrechtelijke vergripen had gepleegd. Aanvankelijk verbeterde de psychiatrische toestand van X als gevolg van de behandeling en hij werd daarom ondergebracht in een ander, lichter regime. Daar doodde hij in 2020 echter een andere patiënt. Hij werd daarvoor aangehouden en in voorarrest genomen. Daar worstelde hij zichtbaar met schuldgevoelens en hij werd daarom overgeplaatst naar een kliniek, waar een hoog suïciderisico werd vastgesteld. Na verloop van tijd ging het iets beter met X en werd hij overgeplaatst naar een andere afdeling. Daar werd hij ook niet meer ieder half uur gecheckt. Vervolgens werd X daar echter toch dood aangetroffen; hij had zichzelf opgehangen met de veter van zijn hoodie. Naar aanleiding van een klacht van klager is een onderzoek ingesteld. Dit heeft niet geleid tot vervolging van de gevangenisautoriteiten of enige andere autoriteit, nu werd aangenomen dat geen sprake was van grove nalatigheid of andere onzorgvuldigheid bij de zorg voor X.

Bij het EHRM heeft klager gesteld dat art. 2 en 13 EVRM zijn geschonden doordat te weinig is

gedaan om het overlijden van X te voorkomen en doordat hij vervolgens te weinig mogelijkheden had om op te komen tegen de beslissing om niet tot vervolging van eventuele verantwoordelijken over te gaan. Het Hof stelt vast dat bij de autoriteiten bekend was dat er een verhoogd risico was van suïcide. Weliswaar heeft de regering gesteld dat de situatie van X was verbeterd, maar volgens het Hof hebben de betrokkenen hier feitelijk te weinig onderzoek naar gedaan. Het was in de gegeven omstandigheden nodig geweest om X beter te monitoren. Bovendien heeft X geen gespecialiseerde behandeling ontvangen voor de psychiatrische klachten die leidden tot de suïcidale gedachten, in afwijking van de geldende gedragscodes. Dit betekent dat inderdaad onvoldoende is gedaan om het overlijden van X te voorkomen, in strijd met art. 2 EVRM.

De klacht over de ontoereikende rechtsbescherming beoordeelt het Hof in het licht van art. 13 EVRM. De regering heeft weliswaar gewezen op enige mogelijke rechtsmiddelen die klager had kunnen benutten, maar volgens het Hof is niet gebleken van een consistente en eenvormige praktijk van de Noorse rechters die zou maken dat van klager kon worden verwacht dat hij die rechtsmiddelen inderdaad zou benutten. Inmiddels heeft een uitspraak van de Noorse Hoge Raad voldoende duidelijkheid gecreëerd, maar deze uitspraak is pas in 2024 gedaan en heeft dus geen relevantie voor klagers zaak, die speelde in 2021. Dit betekent dat ook art. 13 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD005947621

Zaaknummer: 59476/21

Wetsartikelen: EVRM art. 2 en EVRM art. 13

RECHTSPRAAK

İşik t. Turkije, EHRM 8 oktober 2024, nr. 42202/20

İşik raakte als toevallige passant verzeild in een opstootje, waarbij de politie de orde probeerde te herstellen door met plastic kogels te schieten. İşik raakte daardoor gewond. Het inzetten van een verdedigingswapen was volgens het EHRM in dit geval niet noodzakelijk. Het opstootje kon ook bedwongen worden door minder vergaande maatregelen, zoals het inzetten van traangas. In die omstandigheden is het gebruikte geweld in strijd met art. 3 EVRM. Het Hof oordeelt bovendien dat onvoldoende onderzoek is uitgevoerd, zodat ook op dit punt art. 3 EVRM is geschonden.

In 2014 brak in Van een opstootje uit, waarbij de politie de orde probeerde te herstellen door met plastic kogels te schieten. Klager kwam beweerdelijk onbedoeld terecht in het opstootje toen hij terugkwam uit een café. Hij werd geraakt door een plastic kogel, waardoor hij gewond raakte, en werd gearresteerd. In het onderzoek naar de toedracht werden getuigen gehoord, waarvan sommigen stelden dat klager deel uitgemaakt had van een groepje dat de confrontatie zocht. Er werd geen bruikbaar materiaal van bewakingscamera's gevonden dat uitsluitel kon geven over klagers betrokkenheid en over de omstandigheden waaronder hij werd getroffen door de plastic kogels. Op die grond werd een schadeclaim die klager had ingediend tegen de politie afgewezen.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat hij is blootgesteld aan mishandeling door de politie en dat daar onvoldoende onderzoek naar is verricht, in strijd met art. 3 EVRM. Het is voldoende vast komen te staan dat klager inderdaad verwondingen heeft opgelopen die zijn veroorzaakt door plastic kogels. Om te kunnen vaststellen of deze zodanig zijn dat art. 3 EVRM van toepassing is, moet het Hof nagaan of de inzet van geweld – waaronder het gebruik van een FN 303-verdedigingswapen – was ingegeven door klagers eigen gedrag of essentieel was om het opstootje te bedwingen. Het ging in dit geval om een plotselinge situatie waardoor de politie onvoorbereid en snel moest optreden. Tegelijkertijd is onvoldoende verklaard waarom dit specifieke wapen op klager is gebruikt en waarom vanaf korte afstand is geschoten.

Gebleken is bovendien dat het opstootje uiteindelijk voldoende kon worden bedwongen door het inzetten van traangas. Daardoor is ook niet vast komen te staan dat het inzetten van het verdedigingswapen de enige mogelijkheid was om de situatie onder controle te krijgen. Zeker nu ook niet is aangetoond dat klager zelf direct betrokken was bij het gebruik van geweld, is sprake geweest van onaanvaardbaar gebruik van geweld. Dit is in strijd met de materiële component van art. 3 EVRM.

Ten aanzien van de procedurele positieve verplichtingen overweegt het Hof dat weliswaar enige onderzoekshandelingen zijn verricht, maar ook dat onvoldoende is gekeken naar de stellingen van klager over zijn eigen betrokkenheid en het gebruik van het verdedigingswapen. Het Hof concludeert daarom dat art. 3 EVRM ook in procedureel opzicht is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD004220220

Zaaknummer: 42202/20

Wetsartikelen: EVRM art. 3

RECHTSPRAAK

**Jesus Pinhal t. Portugal, EHRM 8 oktober 2024, nrs.
48047/15 en 2276/20**

De vicevoorzitter van de raad van bestuur van de Portugese bank BCP was medeverantwoordelijk voor een onrechtmatige en heimelijke constructie van leningen aan offshorevennootschappen in belastingparadijzen. Er zijn daarop drie afzonderlijke procedures ingesteld: een strafzaak en twee bestuursrechtelijke procedures door respectievelijk de autoriteit financiële markten en de Portugese Centrale Bank. Het Hof oordeelt dat de zaken weliswaar hetzelfde feitencomplex betreffen, maar dat zij andere doelstellingen hadden. Tussen de parallel lopende procedures is bovendien zorgvuldig afgestemd. Nu er voldoende materiële en temporele samenhang is, is het ne-bis-in-idembeginsel van art. 4 P7 EVRM niet geschonden.

Klager was vicevoorzitter van de raad van bestuur van de Portugese bank BCP. Tussen 1999 en 2007 heeft deze raad van bestuur een strategie opgezet die bedoeld was om de waarde van de aandelen van BCP te verhogen, via het verstrekken van leningen aan offshorevennootschappen op de Kaaimaneilanden, de Maagdeneilanden, Man en Gibraltar. Toen BCP niet in deze opzet slaagde, heeft zij geprobeerd de verliezen te verbergen door ze niet in accountantsverslagen op te nemen. Een aandeelhouder van BCP heeft dit ontdekt en heeft de Centrale Bank van Portugal en de officier van justitie hiervan op de hoogte gesteld. Daarop zijn drie afzonderlijke procedures ingesteld tegen onder meer klager, namelijk een strafrechtelijke procedure en twee bestuursrechtelijke procedures. De rechtbank heeft klager in de strafprocedure gedeeltelijk vrijgesproken, maar gedeeltelijk ook schuldig bevonden aan marktmanipulatie. Daarvoor heeft de rechtbank hem een geldboete opgelegd van 300.000 euro. In de eerste bestuursrechtelijke procedure, ingesteld door de toezichthouder op de financiële markten (CMVM), is klager een boete van 700.000 euro opgelegd omdat hij was tekortgeschoten in zijn informatieverplichtingen en bovendien onjuiste informatie had verstrekt. Een tweede bestuursrechtelijke procedure is tegen klager gevoerd door de Portugese

Centrale Bank. Daarin is BCP onder meer verweten dat onrechtmatig offshorevennootschappen zijn opgericht en verborgen zijn gehouden, en dat boekhoudkundige verklaringen van de BCP zodanig zijn vormgegeven dat de Centrale Bank geen toezicht kon houden op de werkelijke financiële situatie van de bank. Deze procedure leidde uiteindelijk tot een geldboete van 425.000 euro.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat hij in feite driemaal is vervolgd voor één en hetzelfde feitencomplex, in strijd met art. 4 P7 EVRM. Het Hof overweegt dat de door de CMVM gevoerde procedure van strafrechtelijke aard was in de zin van het EVRM. Hoewel de procedure die de Portugese Centrale Bank heeft gevoerd deels preventief bedoeld was, zijn er ook in die procedure strafrechtelijke elementen te zien. Ook die moet dan ook worden gekwalificeerd als strafrechtelijk in de zin van art. 4 P7 EVRM.

Het Hof aanvaardt dat de drie procedures in feite allemaal betrekking hadden op hetzelfde feitencomplex. Deze procedures zijn op ongeveer hetzelfde tijdstip ingeleid, maar zijn op verschillende data geëindigd. De belangen die door de drie procedures werden beschermd waren verschillend en de procedures hadden betrekking op verschillende aspecten van de feiten die aan de beschuldigingen ten grondslag lagen. De beide bestuursrechtelijke procedures waren mede gericht op het voorkomen van bepaalde systeemrisico's, namelijk, in het geval van de CMVM, de bescherming van beleggers en de goede werking van de financiële markten en, in het geval van de Centrale Bank, de bescherming van het banksysteem. Deze doelstellingen zijn complementair en overlappen elkaar niet. Klager had verder kunnen weten dat hij als vicevoorzitter van de raad van bestuur van BCP verantwoordelijk kon worden gehouden door de CMVM en de Centrale Bank, terwijl hij ook onderworpen kon worden aan strafvervolgung. De CMVM, de Centrale Bank en de strafrechter hebben verder voortdurend informatie uitgewisseld over de zaak in de parallel lopende procedures. Tot slot heeft de autoriteit die de laatste beslissing heeft genomen rekening gehouden met de al opgelegde straf in de strafprocedure en de door de Centrale Bank opgelegde boete. Dit betekent dat klager geen onevenredige schade heeft geleden als gevolg van de gevolgde werkwijze.

Een en ander betekent volgens het Hof dat er een voldoende nauw materieel en temporeel verband bestond tussen de procedures. Art. 4 P7 EVRM is dan ook niet geschonden.

In de tweede plaats heeft klager gesteld dat art. 6 lid 1 EVRM is geschonden omdat in de procedure over de door de CMVM geen prejudiciële vragen zijn voorgelegd aan het HvJ EU. Het Hof merkt op dat de bevoegde rechters van oordeel waren dat het verzoek om een prejudiciële beslissing overbodig was. Op het moment dat het werd ingediend, hadden de veroordelingen van verzoeker in de drie procedures die hem betroffen namelijk al kracht van gewijsde gekregen. Daardoor was elke toetsing van de naleving van het ne-bis-in-idem-

beginsel, dat door art. 50 Hv wordt gewaarborgd, uitgesloten. Het was daarmee voor de voorliggende zaak irrelevant hoe het HvJ EU deze bepaling zou uitleggen. Het was dan ook niet onredelijk om geen prejudiciële vragen voor te leggen, zodat deze klacht kennelijk ongegrond is.

Eveneens kennelijk ongegrond is de klacht dat er in hoger beroep geen mondelinge openbare zitting heeft plaatsgevonden. Volgens het EHRM was dat niet nodig omdat er in eerste aanleg wel een zitting is geweest en het hoger beroep betrekking had op een puur juridische kwestie. Gebleken is dan ook niet dat een openbare mondelinge zitting meerwaarde zou hebben.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD004804715

Zaaknummer: 48047/15 en 2276/20

Wetsartikelen: EVRM art. 4 P7

RECHTSPRAAK

Kajganić t. Servië, EHRM 8 oktober 2024, nr. 27958/16

Kajganić was advocaat van X, die betrokken was in een strafzaak over de moord op de Servische minister-president in 2003. In 2004 publiceerde Y een artikel dat was gebaseerd op een transcript van een gesprek tussen Kajganić en X; daaruit bleek dat klagster contacten met hooggeplaatste bekenden had ingezet ten voordele van X. Klagsters smaadclaim tegen Y werd afgewezen, volgens het EHRM terecht. Het ging om een publicatie over een onderwerp van algemeen belang, de nationale rechters hebben de bescherming van de bron van Y voldoende gerespecteerd en zij hebben een redelijke belangenafweging gemaakt. Art. 10 EVRM is niet geschonden.

In 2003 stond klagster als advocaat verdachte X bij in een strafzaak die betrekking had op de moord op de Servische minister-president in 2003. In 2004 publiceerde een tijdschrift een door Y geschreven artikel waarin onder meer werd verwezen naar een transcript van een telefoongesprek tussen klagster en X. Volgens het artikel had klagster tegen X gezegd dat ze via haar 'oude maatjes' – een minister en de directeur van de veiligheidsdienst – voor hem had geregeld dat hij vanaf dat moment zou worden gezien als getuige. Later verklaarde Y dat hij zelf niet beschikte over het transcript, maar dat hij er wel aan zou kunnen komen. De bevoegde autoriteiten verklaarden vervolgens dat de telefoon van X inderdaad was afgetapt, maar dat de beweringen in het stuk van Y niet correct waren. Klagster stelde vervolgens een smaadzaak in tegen Y waarin zij ontkende dat zij het geciteerde telefoongesprek met X had gevoerd. In 2008 oordeelde de rechter in eerste aanleg in haar voordeel, maar in hoger beroep werd deze uitspraak vernietigd.

Voor het EHRM heeft klagster gesteld dat de staat hierdoor haar recht op respect voor haar reputatie onvoldoende heeft beschermd. De *Von Hannover*-criteria toepassend stelt het Hof voorop dat de aantijgingen in het artikel voor klagster inderdaad smadelijk waren en haar reputatie onder art. 8 EVRM konden aantasten. Bij uitingen over onderwerpen van algemeen belang heeft de staat verder maar een beperkte margin of appreciation om beperkingen te

stellen. In het onderhavige geval betrof de strafzaak tegen X een belangrijk onderwerp en het ging bovendien over onregelmatigheden bij de verdediging, zodat duidelijk is dat zo'n algemeen belang werd gediend met de publicatie. Verder was klaagster op zichzelf geen publiek figuur, maar door de verdediging van X te voeren was ze bij het bredere publiek wel bekend geraakt. Ook had ze kunnen verwachten dat die verdediging tot vergrote aandacht van de media zou leiden. De kritiek betrof niet haar persoon, maar uitsluitend haar professionele gedrag. De bron van de informatie is onbekend gebleven, maar dat is redelijk omdat deze werd gedekt door het journalistieke brongheim en de nationale rechters dat wilden respecteren. Y was zelf overtuigd van de juistheid van het verkregen transcript en heeft dat de authenticiteit daarvan volgens de nationale rechters voldoende geverifieerd. Gelet op deze omstandigheden oordeelt het Hof dat art. 8 EVRM niet was geschonden.

Het Hof oordeelt wel dat art. 6 lid 1 EVRM is geschonden door de lange duur van de procedure.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD002795816

Zaaknummer: 27958/16

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1 en EVRM art. 8

RECHTSPRAAK

KUBERA, HvJ EU (GK) 15 oktober 2024, zaak C-144/23

In een Sloveense procedure is in eerste aanleg een verzoek gedaan om prejudiciële vragen voor te leggen aan het HvJ EU, maar dat verzoek is ongemotiveerd afgewezen. Een verzoek om herziening van deze uitspraak is afgewezen. Het HvJ EU overweegt dat in zo'n geval het probleem kan ontstaan dat ten onrechte geen prejudiciële vragen worden voorgelegd aan het HvJ EU. De rechter die beslist over het behandelen van een herzieningsverzoek moet daarmee uitdrukkelijk rekening houden. Daarnaast moet een afwijzing van een verzoek om prejudiciële vragen te stellen altijd gemotiveerd worden met een inhoudelijke verwijzing naar de acte-clair- of de acte-eclairé-doctrines.

KUBERA is een onderneming die handelt in dranken en levensmiddelen. KUBERA heeft in Turkije enkele tienduizenden in Oostenrijk geproduceerde blikjes Red Bull gekocht en wilde die in Slovenië invoeren. De douane besloot echter de blikjes in bewaring te nemen omdat er twijfel was over de vraag of Red Bull wel echt de producent was van de blikjes. KUBERA heeft hiertegen geprocedeerd en heeft daarbij verzocht om prejudiciële vragen voor te leggen aan het Hof van Justitie. De nationale rechter wil dit verzoek afwijzen, maar vraagt zich in het licht van art. 267 VWEU en art. 47 Hv af of hij die afwijzing moet motiveren. Die vraag heeft hij voorgelegd aan het HvJ EU.

Het HvJ EU herhaalt allereerst de bestaande rechtspraak over de verantwoordelijkheden en verplichtingen van nationale rechters om in voorkomende gevallen prejudiciële vragen te stellen, in het licht van het doel van het verzekeren van de juiste toepassing en eenvormige uitleg van het Unierecht in alle lidstaten. In Slovenië is het procedurele recht zo georganiseerd dat in bepaalde procedures een beroep tot herziening van een uitspraak van een lagere rechter niet wordt toegestaan. In die gevallen kan de door de lagere rechter gegeven uitleg van Unierecht de officiële uitleg worden, ook al zou dit een kwestie betreffen die bij hoger beroep

een prejudiciële verwijzing naar het Hof zou hebben gerechtvaardigd. Die situatie kan afbreuk doen aan de doeltreffendheid van het systeem van art. 267 VWEU. Om dat te voorkomen moet de hoogste rechter bij de beoordeling van het verzoek om herziening nagaan welk belang de opgeworpen rechtsvraag heeft voor de rechtszekerheid, de uniforme toepassing van het recht of de ontwikkeling ervan. Als daarbij blijkt dat een prejudiciële vraag nodig is, moet de rechter zo handelen dat die daadwerkelijk kan worden voorgelegd aan het HvJ EU.

In de tweede plaats overweegt het Hof dat bij de afwijzing van een verzoek om een prejudiciële vraag voor te leggen in dit soort gevallen moet worden voldaan aan het motiveringsvereiste. Dat betekent dat de rechter moet uitleggen waarom zij zo'n verzoek niet heeft ingediend. Die uitleg moet toelichten dat de opgeworpen vraag niet relevant is voor de beslechting van het geschil, hetzij omdat de betrokken bepaling van Unierecht reeds door het Hof is uitgelegd, hetzij omdat de juiste uitlegging van het Unierecht zo evident is dat er redelijkerwijze geen ruimte voor twijfel kan bestaan.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:EU:C:2024:881

Zaaknummer: C-144/23

Wetsartikelen: VWEU art. 267 en Hv art. 47

RECHTSPRAAK

M.A. en Z.R. t. Cyprus, EHRM 8 oktober 2024, nr. 39090/20

Twee Syrische vluchtelingen die zich in Libanon onveilig voelden hebben geprobeerd met een bootje Cyprus binnen te komen. Naar hun zeggen moesten zij door een pushbackoperatie terugkeren naar Libanon. De regering ontkent dit, maar het Hof acht het aannemelijk dat inderdaad een pushbackoperatie is uitgevoerd. Zo'n operatie is in strijd met art. 3 EVRM; dat Cyprus een overeenkomst heeft met Libanon om vluchtelingen terug te nemen, maakt dat niet anders. Daarnaast is door het gebrek aan een individuele beoordeling het verbod van collectieve uitzetting van art. 4 P4 EVRM geschonden.

Klagers zijn in 2016 voor het oorlogsgeweld in Syrië gevlucht naar Libanon. Vanwege de slechte opvangomstandigheden daar en hun angst terug te worden gestuurd naar Syrië zijn zij via een mensenhandelaar naar Cyprus gevaren om daar asiel aan te vragen. Volgens hen is hun boot in de territoriale wateren van Cyprus onderschept door de Cypriotische kustwacht en werd hen verteld dat ze terug moesten gaan naar Libanon. Ook werden hun identiteitsbewijzen ingenomen. Zij verzochten het EHRM daarop meteen om een interimmaatregel op te leggen om hun gedwongen terugkeer te verhinderen, maar nog voordat het EHRM de beslissing kon nemen, zijn klagers aan boord gezet van een schip dat van Cyprus zou wegvaren. Zij verblijven nu nog steeds in Libanon.

Voor het EHRM hebben klagers allereerst gesteld dat sprake is geweest van een pushbackoperatie die in strijd is met art. 3 EVRM. Klagers hebben twee dagen op zee moeten doorbrengen omdat hun boot niet mocht aanmeren. Zij mochten niet aan land gaan om hun asielerzoek in te dienen en UNHCR Cyprus heeft geen mogelijkheid gekregen om aan boord te gaan om te verifiëren of de opvarenden inderdaad asiel wilden aanvragen. De regering heeft geen overtuigende gegevens aangeleverd waaruit blijkt dat alle boten die bij Cyprus aan zijn gekomen hun passagiers aan wal hebben laten gaan. Evenmin is de aankomst van de boot

waarop klagers zaten geregistreerd. Daarentegen zijn er verschillende rapporten van non-gouvernementele en internationale organisaties waaruit blijkt dat Cyprus regelmatig pushbackoperaties uitvoert van uit Libanon arriverende vluchtelingenboten. De Cypriotische regering heeft deze rapporten niet weersproken. De feitelijke lezing zoals klagers die hebben gepresenteerd acht het Hof dan ook overtuigend.

De regering heeft aangevoerd dat Libanon op basis van een bilaterale overeenkomst vluchtelingen zonder formaliteiten terugneemt en dat het gaat om een veilig derde land. Het Hof benadrukt in dit verband dat staten zich niet aan hun internationale verplichtingen jegens vluchtelingen kunnen onttrekken door bilaterale overeenkomsten te sluiten. De autoriteiten wisten of hadden moeten weten dat de Libanese asielprocedures ondeugdelijk zijn. Ook hebben zij ten onrechte niet gecontroleerd of er een risico van refoulement naar Syrië zou bestaan. Cyprus heeft daarmee zijn procedurele positieve verplichtingen onder art. 3 EVRM geschonden.

Klagers hebben in de tweede plaats gesteld dat art. 4 P4 is geschonden doordat sprake is geweest van een onrechtmatige, collectieve uitzetting. Het Hof stelt voorop dat staten vrij zijn om hun eigen toelatingsbeleid te regelen, maar dat de daarbij gehanteerde instrumenten niet in strijd mogen komen met het EVRM. Duidelijk is dat de verwijdering uit de Cypriotische wateren en de gedwongen terugkeer naar Libanon moeten worden gezien als een uitzetting in de zin van art. 4 P4 EVRM. De regering heeft geen individuele gegevens over de asielverzoeken overgelegd anders dan de gegevens van de identiteitsbewijzen van klagers. Gebleken is niet dat zij zijn geïnformeerd over hun rechten en vaststaat is dat zij geen toegang hebben gekregen tot een rechtsbijstandsverlener of anderen die hen hadden kunnen bijstaan. Daardoor neemt het Hof aan dat sprake is geweest van een niet-geïndividualiseerde, collectieve uitzetting, in strijd met art. 4 P4 EVRM.

Vanwege het gebrek aan toegang tot een effectief rechtsmiddel om de asielbeslissingen aan te nemen, oordeelt het Hof tot slot dat ook art. 13 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD003909020

Zaaknummer: 39090/20

Wetsartikelen: EVRM art. 3, EVRM art. 13 en EVRM art. 4 P4

RECHTSPRAAK

Machalicky t. Tsjechië, EHRM 10 oktober 2024, nr. 42760/16

Klager is vervolgd wegens fraude, maar later is de tenlastelegging gewijzigd naar een lichter delict. Toen de zaak voor de rechter kwam, werd deze beëindigd omdat de verjaringstermijn was verstreken. Klager heeft vervolgens bij de civiele rechter een schadevergoeding gevorderd vanwege de gemaakte proceskosten. Die is afgewezen, onder meer omdat uit de motivering van de strafrechter zou blijken dat klager wel degelijk schuldig was. Het Hof acht dit onverenigbaar met de onschuldpresumptie van art. 6 lid 2 EVRM, al hoeft dat zeker niet in ieder geval van het weigeren van compensatie wegens beëindiging van strafvervolgung zo te zijn.

In 2003 is een strafzaak geopend tegen klager wegens fraude. Omdat niet aantoonbaar was dat klager opzettelijk had gehandeld werd de tenlastelegging aangepast en werd hij vervolgd wegens mismanagement van andermans eigendom. Tegen de tijd dat de zaak voor de rechter kwam – in 2009 – was dit delict verjaard. De vervolging werd daarop beëindigd. Er was een mogelijkheid voor klager om te verzoeken de zaak toch voort te zetten, omdat dat tot vrijspraak zou kunnen leiden, maar klager heeft die mogelijkheid niet benut. In 2011 diende klager een schadeclaim in tegen de staat vanwege de kosten die hij had moeten maken voor zijn verdediging in de procedure en het inkomensverlies dat hij in de relevante periode had geleden. Deze claim werd afgewezen omdat schadevergoeding alleen kan worden toegekend als is gebleken dat een strafbaar feit zich niet heeft voorgedaan of als niet is gebleken dat de beschuldigde dat feit heeft gepleegd.

Voor het Hof heeft klager gesteld dat de onschuldpresumptie is geschonden doordat de civiele rechters feitelijk zijn uitgegaan van zijn schuld aan een strafbaar feit, ook al was de strafzaak tegen hem beëindigd. Het Hof benadrukt dat het als Grote Kamer heeft geoordeeld dat de aard van de beëindiging van een eerdere strafvervolgung niet relevant is voor het kunnen vaststellen

van een schending van de onschuldpresumptie. Bepalend daarvoor is of uit een beoordeling kan worden afgeleid dat iemand wordt aangemerkt als strafrechtelijk verantwoordelijk of schuldig. In de onderhavige zaak zijn de gehanteerde bewoordingen in de civiele uitspraak daarmee bepalend. De rechter in eerste aanleg heeft in zijn uitspraak vermeld dat uit de redeneringen gevolgd door de strafrechter was gebleken dat klager schuldig was en dat de enige reden waarom de zaak was beëindigd was gelegen in het verstrijken van de verjaringstermijn. Deze bevindingen zijn ondersteund door de Hoge Raad. Daarmee is de laatste volgens het EHRM te ver gegaan. Bovendien hebben de rechters het klager ten onrechte kwalijk genomen dat hij geen gebruik had gemaakt van de mogelijkheid om te verzoeken om de strafzaak toch nog voort te zetten. Art. 6 lid 2 EVRM is daarmee geschonden. Als overweging ten overvloede voegt het Hof nog wel toe dat het enkele feit dat iemand geen compensatie krijgt omdat een strafzaak is beëindigd zonder schuldoordeel, niet als zodanig betekent dat de onschuldpresumptie is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 10-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD004276016

Zaaknummer: 42760/16

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 2

RECHTSPRAAK

Medvid t. Oekraïne, EHRM 10 oktober 2024, nr. 7453/23

Medvid is in 2003 veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. Hij heeft verzocht om vervroegde vrijlating of bekorting van zijn straf, maar een commissie oordeelde dat hij daarvoor nog niet in aanmerking kwam. Het EHRM onderzoekt het nieuw geïntroduceerde systeem van omzetting van levenslange gevangenisstraffen naar straffen voor bepaalde duur. Het acht dit systeem redelijk en voorzienbaar. Dat klager er niet meteen van heeft kunnen profiteren, maakt dat niet anders. Art. 3 EVRM is dan ook niet geschonden.

In 2003 is klager wegens dubbele moord tot een levenslange gevangenisstraf veroordeeld. Hij heeft vervolgens verschillende keren zonder succes verzocht om omzetting van deze straf naar een straf van vijftien jaar. In 2021 heeft hij verzocht om vervroegde vrijlating, maar dit verzoek is in twee instanties afgewezen. In 2022 heeft een commissie onderzocht in hoeverre klager zodanig was 'hervormd' dat hij voor een kortere straf in aanmerking zou komen, maar volgens de commissie was daarvoor geen grond.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de onmogelijkheid van zijn vervroegde vrijlating een schending oplevert van art. 3 EVRM. Het Hof herhaalt zijn vaste rechtspraak over het opleggen van een levenslange gevangenisstraf en de vereiste mogelijkheid van herbeoordeling van de redelijkheid daarvan na verloop van een bepaald aantal jaren. In Oekraïne bestaat na vijftien jaar de mogelijkheid dat een levenslange gevangenisstraf wordt omgezet naar een gevangenisstraf voor bepaalde tijd. De gronden om daarvoor in aanmerking te komen zijn in regelgeving opgenomen, waarbij het tempo van het reclasseringsproces dat een gevangene doormaakt bepalend zijn voor de vraag hoe lang de straf uiteindelijk is. Daarvoor is een voldoende duidelijk en kenbaar pad in de regelgeving opgenomen waardoor de betrokkene voldoende houvast heeft. Dit pad vindt volgens het Hof een redelijk evenwicht tussen de belangen van de veroordeelde en die van de samenleving. Het reïntegratieproces in de gevangenis wordt bovendien voortgezet, ook als iemands straf al is omgezet naar een straf voor bepaalde tijd. Het Hof overweegt wel dat het lang heeft geduurd voordat dit regime in het

Oekraïense recht is ingebed, namelijk in 2023. In de periode tussen zijn veroordeling (in 2003) en 2023 heeft klager daardoor toch in onzekerheid gezeten over de feitelijke duur van zijn straf en de daarbij geldende regels. Nu hij sinds 2023 wel in aanmerking kan komen voor omzetting van zijn straf, oordeelt het Hof echter dat art. 3 EVRM toch niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 10-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD000745323

Zaaknummer: 7453/23

Wetsartikelen: EVRM art. 3

RECHTSPRAAK

**Micha e.a. t. Griekenland, EHRM 8 oktober 2024, nr.
13991/20**

Door een bestemmingsplanwijziging konden drie grondeigenaren geen bouwvergunning meer krijgen. De bestemmingsplanwijziging werd in 2015 op procedurele gronden vernietigd door de rechter. Sindsdien is geen nieuw besluit genomen, ondanks verzoeken van de eigenaren. Het Hof oordeelt dat daarmee is gehandeld in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel en het eigendomsrecht, wat strijd met art. 6 resp. 1 EP EVRM oplevert. Onder art. 46 EVRM merkt het Hof op dat het herstel van de eigendomssituatie van klagsters tot die van voor 2015 effectief rechtsherstel zou opleveren. Hoe dan ook is het belangrijk dat bij dit type schendingen steeds individueel redres wordt aangeboden.

Klagsters zijn eigenaar van twee stukken grond in een gebied dat in 1998 werd aangewezen als onderdeel van een groene voetgangerszone en waar stedelijke ontwikkeling zou plaatsvinden. Klagsters zijn opgekomen tegen de wijziging van het bestemmingsplan. In die procedure is in 2015 het besluit vernietigd omdat niet was voldaan aan enkele procedurele formaliteiten rondom de publicatie ervan. In 2018 hebben klagsters opnieuw geprocedeerd, omdat sinds de rechterlijke uitspraak in 2015 geen nieuw besluit was genomen, waardoor het voor klagsters moeilijk te voorzien was wat er met hun grond zou gebeuren en zij zelf geen bouwvergunning konden krijgen. Zij verzochten de rechter daarom om de bevoegde bestuursorganen een bevel op te leggen om in overeenstemming met de eerdere rechterlijke uitspraak een nieuw besluit te nemen. De rechter heeft dit verzoek toegewezen, maar het bevoegde bestuursorgaan heeft nog steeds geen uitvoering aan de uitspraak gegeven.

Voor het EHRM hebben klagsters allereerst gesteld dat het niet nemen van een nieuw besluit in strijd is met art. 6 EVRM. Het Hof merkt op dat het al vele malen uitspraak heeft gedaan

over dit onderwerp en dat het niet ten uitvoerleggen van definitieve rechterlijke uitspraken in strijd is met art. 6 lid 1 EVRM. Deze rechtspraak is ook in het onderhavige geval van toepassing, zodat ook hier een schending van art. 6 lid 1 EVRM moet worden vastgesteld.

Ook voor het beroep dat klagers hebben gedaan op art. 1 EP EVRM geldt dat het Hof al veel eerder heeft uitgesproken dat gebruiksbeperkingen als de onderhavige in strijd komen met het eigendomsrecht. Zeker nu ook geen effectief rechtsmiddel bleek te bestaan om de staat te dwingen tot naleving van de rechterlijke uitspraak, is art. 13 EVRM geschonden.

Het Hof oordeelt ten slotte onder art. 46 EVRM dat het herstel van de eigendomssituatie van klaagsters afdoende redres zou opleveren, omdat zij dan zouden zijn teruggeplaatst in de situatie waarin ze zich zouden hebben bevonden als de schendingen niet hadden plaatsgevonden. Het Hof overweegt dat de autoriteiten zouden kunnen besluiten om dit meer in het algemeen als oplossing voor de onderhavige problematiek te zien en dit soort ongedaanmakingen zelf zouden kunnen initiëren. In vergelijkbare zaken zijn dergelijke oplossingen ook al gekozen, of is de klagers een tegemoetkoming aangeboden; ook is het soms voorgekomen dat de staat stukken grond heeft overgekocht. Het Hof benadrukt dat dergelijk handelen preventief kan werken en kan helpen om soortgelijke EVRM-schendingen voor de toekomst te voorkomen.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD001399120

Zaaknummer: 13991/20

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1, EVRM art. 13, EVRM art. 1 EP en EVRM art. 46

RECHTSPRAAK

Moskalj t. Kroatië, EHRM 15 oktober 2024, nr. 60272/21

In een zaak over kinderontvoering is een uitspraak gedaan ten gunste van Moskalj, maar de procedures over de tenuitvoerlegging hebben zo lang geduurd dat ze uiteindelijk zijn beëindigd omdat het kind meerderjarig werd. De moeder heeft over de lange duur wel geprocedeerd, maar de compensatie die ze daarvoor kon krijgen bleek lager te zijn dan de kosten die ze voor deze procedure moest maken. Het EHRM oordeelt dat dat niet aanvaardbaar is in het licht van de eisen die de redelijketermijnjurisprudentie stelt. Art. 6 EVRM is hierdoor dan ook geschonden.

In 2013 werd een echtscheiding uitgesproken tussen klaagster en haar toenmalige echtgenoot D.M. Daarbij werden aan D.M. omgangsrechten met hun zoon L.M. toegekend. In 2020 weigerde D.M. om L.M. weer naar klaagster te laten gaan; L.M. was toen 14,5 jaar oud. Klaagster heeft daarover geprocedeerd. L.M. maakte duidelijk dat hij niet meer bij zijn moeder wilde wonen, maar wel nog contact met haar wilde hebben. De rechter bepaalde dat L.M. toch moest worden overgebracht naar het adres van klaagster. De tenuitvoerlegging van deze uitspraak faalde, nu L.M. niet kon worden gevonden. In 2023 is de procedure van rechtswege geëindigd doordat L.M. meerderjarig werd.

Voor het EHRM heeft klaagster allereerst gesteld dat art. 6 lid 1 EVRM is geschonden door de lange duur van de procedure op nationaal niveau. Het Hof richt zich bij de beoordeling van deze klacht vooral op de vraag of klaagster een mogelijkheid had gehad naar nationaal recht om de behandeling van haar zaak te laten bespoedigen. Daarbij moet zo'n rechtsmiddel redelijkerwijze betaalbaar zijn, wat betekent dat het gebruik ervan niet tot onredelijk hoge kosten voor de betrokkene moet leiden. In het onderhavige geval zouden de kosten die klaagster had moeten maken om gebruik te maken van het rechtsmiddel hoger zijn geweest dan de compensatie waarvoor zij in aanmerking zou komen. Dit maakt het rechtsmiddel theoretisch en illusoir. Voor deze situatie zijn geen overtuigende redenen gegeven. Dat klaagster zelf deels verantwoordelijk is geweest voor deze kosten doordat zij een advocaat

heeft ingeschakeld, is niet relevant. Het punt is namelijk dat het zonder advocaat vrijwel niet mogelijk is om bij het bevoegde constitutionele hof te procederen. Dit betekent dat art. 6 lid 1 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUDoo6027221

Zaaknummer: 60272/21

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1

RECHTSPRAAK

Nsingi t. Griekenland, EHRM 15 oktober 2024, nr. 27985/19

Nsingi werd aangehouden en gevangengenomen omdat werd gedacht dat hij O.C. was, een man die was veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf. Na protesten van Nsingi werden zijn vingerafdrukken afgenomen ter vergelijking en inderdaad bleek dat Nsingi niet de gezochte veroordeelde was. Hij werd vrijgelaten, maar had toen al 168 dagen gevangen gezeten. Daarvoor kreeg hij vanwege het ontbreken van een concrete wettelijke basis geen compensatie. Volgens het Hof is art. 5 lid 1 geschonden omdat de identiteitsverwisseling niet snel en zorgvuldig genoeg is onderzocht. De weigering van compensatie was overmatig formalistisch en daarmee strijdig met art. 5 lid 5 EVRM.

Klager is van Congolese afkomst. In 2018 is hij in Athene aangehouden en is hij na identiteitscontrole geregistreerd onder de naam van O.C. Deze persoon was eerder veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf wegens drugsdelicten en werd daarom gezocht. Klager protesteerde hiertegen en wilde dat zijn vingerafdrukken werden afgenomen, zodat hij kon bewijzen dat hij niet O.C. was. Een strafrechter wees dit toe en concludeerde dat er in het systeem inderdaad een persoon stond met de persoonsgegevens van klager, maar met andere vingerafdrukken. Het bezwaar over de persoonsverwisseling wees de strafrechter niettemin van de hand. Na een hernieuwd bezwaar werden klagers stellingen wel gehonoreerd en werd hij vrijgelaten. Klager heeft daarop een compensatieclaim ingediend omdat hij zonder enige grond en als gevolg van een administratieve fout 168 dagen in de gevangenis had doorgebracht. Deze claim werd afgewezen omdat er geen expliciete grond in de toepasselijke wetgeving was opgenomen voor de toewijzing hiervan.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat zijn detentie onrechtmatig was in de zin van art. 5 lid 1 EVRM en dat hij hiervoor ten onrechte geen compensatie heeft gekregen in de zin van art. 5 lid

5 EVRM. Het Hof overweegt dat de detentie rechtmatig was in de zin van art. 5 lid 1 (a) EVRM zolang nog niet vastgesteld was dat klager niet degene was die feitelijk was veroordeeld. Klagers klacht moet niettemin meteen vragen hebben opgeroepen over die rechtmatigheid. De beoordeling ervan was echter zo minimaal gemotiveerd dat het Hof er niet uit kan afleiden of de vingerafdrukken voldoende zorgvuldig zijn onderzocht. Het rapport erover had ofwel tot onmiddellijke vrijlating moeten leiden, ofwel tenminste tot nader onderzoek naar de identiteit van klager. Dit gebeurde echter pas enkele maanden later. Het Hof ziet in deze gang van zaken een duidelijk blijf van willekeur in de zin van art. 5 lid 1 EVRM. Deze bepaling is dan ook geschonden.

Het Hof erkent dat de Griekse wetgeving geen grond biedt voor compensatie in een geval als het onderhavige. De Griekse Grondwet geeft hier echter wel degelijk een basis voor. De benadering van de Griekse rechter was dan ook overmatig formalistisch en komt in strijd met art. 5 lid 5 EVRM.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1015JUD002798519

Zaaknummer: 27985/19

Wetsartikelen: EVRM art. 3, EVRM art. 5 lid 1 en EVRM art. 5 lid 4

RECHTSPRAAK

Ryaska t. Oekraïne, EHRM 10 oktober 2024, nr. 3339/23

Ryaska heeft vanwege werkgerelateerde gezondheidsschade geprocedeerd tegen zijn werkgever (een overheidsinstantie). Hij heeft een immateriële schadevergoeding gekregen en de werkgever werd verplicht de oorzaken te onderzoeken. De uitspraak is nooit ten uitvoer gelegd. Het EHRM overweegt dat het in de Burmych-uitspraak veel soortgelijke zaken heeft doorverwezen naar het Comité van Ministers. De onderhavige zaak is feitelijk iets anders, maar er is geen redelijk doel gediend met beoordeling van zaken als deze. Oekraïne werkt met het Comité van Ministers bovendien aan structurele oplossingen. Ook zaken die niet binnen de Burmych-zaak vallen, zoals de onderhavige, moeten daarom van de rol worden geschrapt.

Klager is in 2005 gediagnosticeerd met door zijn werk als bulldozerchauffeur veroorzaakt gehoorverlies. Hij wilde vervolgens dat onderzoek werd gedaan naar de precieze oorzaken van het gehoorverlies en eiste ook een vergoeding vanwege de geleden immateriële schade. In 2009 werden zijn claims gehonoreerd, maar deze uitspraak is niet ten uitvoer gelegd. Een deurwaarder heeft daarop wel een boete opgelegd en heeft ook geprobeerd om een strafzaak te initiëren tegen de werkgever van klager (een overheidsinstantie) vanwege de niet-tenuitvoerlegging van de uitspraak. In 2023 is de strafzaak gesloten wegens verjaring.

Klager heeft voor het EHRM gesteld dat art. 6 EVRM is geschonden door de niet-tenuitvoerlegging van de rechterlijke uitspraak in zijn voordeel. Het Hof wijst erop dat deze materie het voorwerp is geweest van een pilotprocedure die is ingezet met zijn uitspraak in *Yuriy Nikolayevich Ivanov*. In de zaak *Burmych* heeft het Hof bovendien besloten om het grote aantal aanhangige klachten over dit onderwerp in één keer van de rol te schrappen en het over te laten aan het Comité van Ministers om zich te buigen over de opvolging. Het Hof heeft wel een aantal zaken beoordeeld die feitelijk iets afwijkend zijn van de *Burmych*-zaken. Daarbij heeft het onder meer onderscheid gemaakt tussen zaken waarin materiële schadevergoeding

is toegekend en zaken die (ook) betrekking hebben op immateriële schadevergoeding. Het constateert echter dat dit uiteindelijk geen wezenlijk verschil heeft gemaakt in de daarbij aangelegde beoordelingscriteria. Het Hof overweegt verder dat er sinds *Ivanov* en *Burmych* hard is gewerkt door Oekraïne en het Comité van Ministers om oplossingen te vinden voor het structurele probleem van niet-tenuitvoerlegging van nationale uitspraken.

Gelet hierop oordeelt het Hof dat het voortzetten van de huidige strategie van het voortzetten van de beoordeling van zaken over immateriële schade geen redelijk doel dient. Het uiteindelijke doel van de pilotprocedure is immers om staten ertoe aan te zetten om structurele oplossingen te vinden voor systemische problemen. Het Hof oordeelt nu dan ook dat ook de onderhavige zaak moet worden beoordeeld in overeenstemming met de *Burmych*-uitspraak en de daarin gekozen benadering. Dit betekent dat het de zaak van de rol schrapt.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 10-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD000333923

Zaaknummer: 3339/23

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1, EVRM art. 37 lid 1 en EVRM art. 46

RECHTSPRAAK

S.M. t. Italië, EHRM 17 oktober 2024, nr. 16310/20

Een gevangene die lijdt aan aids brengt afwisselend zijn detentie door in de gevangenis en in huisarrest. Als hij tijdelijk weer in de gevangenis zit, breekt de covidpandemie uit. Hoewel klager niet geïnfecteerd raakt, stelt hij dat de gevangenisautoriteiten onvoldoende hebben gedaan om hem te beschermen. Het EHRM overweegt dat de gevangenis de nodige medische zorg heeft geboden en daarmee heeft voldaan aan de uit art. 3 EVRM voortvloeiende positieve verplichtingen. De getroffen preventieve maatregelen (mondkapjes, afstand houden etc.) waren eveneens toereikend; met 5 stemmen tegen 2 oordeelt het Hof dat ook daarbij art. 3 EVRM niet is geschonden.

Klager lijdt aan aids en een aantal daaraan verbonden en aandoeningen. Daardoor heeft hij hulp nodig bij zijn dagelijkse taken en heeft hij ook cognitieve problemen. Sinds 2008 slikt hij antiretrovirale middelen, die zijn situatie wel iets hebben verbeterd. Hij is wegens een heel aantal ernstige strafrechtelijke vergrijpen veroordeeld tot een gevangenisstraf van elf jaar. Hij zit daarvoor sinds 2010 in de gevangenis, afgewisseld met perioden van huisarrest vanwege zijn gezondheidstoestand. Dit bleek ook geen goede oplossing omdat hij geen passende huisvesting had en in slechte omstandigheden verkeerde. Hij werd daarom ondergebracht in een woonunit voor mensen met een handicap, maar daar vertoonde hij problematisch gedrag. De woonunit wilde hem niet meer huisvesten en hij werd in december 2019 weer in de gevangenis gezet, waar hij werd bijgestaan door een verzorger. In maart 2020 verzocht klager om weer in huisarrest te mogen gaan, gelet op de gezondheidsrisico's die hij zou lopen door de zich snel verspreidende coronapandemie. Dit verzoek werd afgewezen omdat er geen geschikte locatie was waar klager kon worden ondergebracht en er een risico was dat hij op straat zou belanden. Eind juli 2020 is een hernieuwd verzoek wel toegewezen en is klager overgeplaatst naar een woonunit.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat de staat onvoldoende maatregelen heeft getroffen om hem te beschermen tegen het risico van besmetting met Covid-19 in de gevangenis. Het Hof

overweegt dat staten inderdaad een positieve verplichting hebben om preventieve maatregelen te treffen tegen de verspreiding van besmettelijke ziekten in de gevangenis. Duidelijk is dat klager door zijn HIV-infectie extra kwetsbaar was voor besmetting met een virus dat het immuunsysteem aantast. Wel is hij in de relevante periode extra gemonitord door een viroloog en heeft hij antiretrovirale middelen gebruikt. Gebleken is ook niet dat zijn gezondheid achteruit is gegaan. De kwaliteit van de ontvangen zorg was dan ook voldoende. In 2019 heeft een rechter vastgesteld dat zijn gezondheidstoestand niet onverenigbaar was met detentie. Verder waren de omstandigheden van zijn detentie niet aantoonbaar ongeschikt voor iemand in zijn situatie. Geprobeerd is bovendien om klager zo snel mogelijk weer naar een woonunit over te plaatsen, wat in juli is gelukt. Al met al ziet het Hof dan ook geen schending van art. 3 EVRM in verband met de detentieomstandigheden.

Klager heeft in de tweede plaats gesteld dat de autoriteiten hem onvoldoende bescherming hebben geboden tegen Covid-19. De regering heeft gesteld dat alle beschikbare voorzorgsmaatregelen zijn getroffen, zoals het houden van afstand en mondkapjes. Gedetineerden waarmee klager in contact kwam waren verder getest op corona. Klager heeft ook geen covid-infectie opgelopen. Begrijpelijk is dat klager bevreesd was voor het besmettingsgevaar, maar die vrees bestond bij veel mensen, ook buiten de gevangensmuren. Natuurlijk bevond klager zich wel in een bijzonder kwetsbare situatie. Op dat punt moet niettemin rekening worden gehouden met het feit dat de gevangenisautoriteiten snel en in een onduidelijke situatie maatregelen moesten treffen. Het Hof betreurt het dat de regering geen volledig inzicht heeft gegeven in de voorzorgsmaatregelen die zijn getroffen, maar klager heeft ook zelf nagelaten om aan te tonen dat de stellingen van de regering op dit punt onjuist waren. Dat klager een celgenoot bleef houden en niet werd overgebracht naar een eigen cel valt op praktische gronden te rechtvaardigen. Alternatieven waar klager veiliger zou zijn waren op dat moment niet beschikbaar, zo heeft ook een rechter vastgesteld, noch binnen, noch buiten de gevangenis. Het Hof stelt ook op dit punt dan ook geen schending vast van art. 3 EVRM (5 stemmen tegen 2).

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 17-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1017JUD001631020

Zaaknummer: 16310/20

Wetsartikelen: EVRM art. 3

RECHTSPRAAK

Severin t. Roemenië, EHRM 8 oktober 2024, nr. 20440/18

In 2011 publiceerde The Sunday Times een artikel waaruit bleek dat verschillende Europarlementariërs, waaronder Severin, zich schuldig hadden gemaakt aan corruptie. Severin is daarop strafrechtelijk veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf. De veroordeling was in belangrijke mate gebaseerd op het door de onderzoeksjournalisten verzamelde bewijsmateriaal. De onderzoeksjournalisten kunnen niet worden gezien als ‘agents provocateurs’. Het Roemeense Cassatiehof is zorgvuldig omgegaan met het bewijsmateriaal en de verdedigingsrechten van Severin zijn voldoende gerespecteerd. Art. 6 lid 1 en lid 3 (d) EVRM is dan ook niet geschonden.

In 2011 werd in de Britse krant *The Sunday Times* een artikel gepubliceerd waarin de suggestie werd gedaan dat verschillende Europarlementariërs, waaronder klager, betrokken waren bij corruptie. De onderzoeksjournalisten die het stuk hadden geschreven baseerden het stuk onder meer op face-to-face- en telefoongesprekken en e-mailconversaties met klager. Na verschijning van het bericht werd een onderzoek ingesteld naar klagers mogelijke misbruik van zijn positie als Europarlementariër. In verband daarmee werd ook zijn parlementaire immuniteit opgeheven door het Europees Parlement. In 2016 werd hij door een kamer van het Roemeense Cassatiehof veroordeeld tot drie jaar en drie maanden gevangenisstraf. In hoger beroep werd de straf door een andere kamer verhoogd naar vier jaar.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat in de procedure onjuist gebruik is gemaakt van het door de journalisten verzamelde bewijs, in strijd met art. 6 lid 1 en lid 3 (d) EVRM. Ook stelt hij dat de journalisten onrechtmatig betrokken zijn geweest bij uitlokking. Het Hof stelt voorop dat bij (beweerde) uitlokking door private actoren die geen band hebben met de overheid, de regels voor *agents provocateurs* niet van toepassing zijn. In dat geval moet het de criteria toepassen die verband houden met de algemene regels voor bewijs in het strafrecht. Gebleken is niet dat het Roemeense Cassatiehof onzorgvuldig te werk is gegaan bij het beoordelen van het door de journalisten geleverde bewijsmateriaal. Evenmin is het onredelijk

dat het Cassatiehof klagers verzoek heeft afgewezen tot uitvoering van een deskundigenonderzoek om na te gaan of de opnames niet zijn gemanipuleerd. Klager en zijn advocaten hebben toegang gekregen tot alle opnames, die ook zijn afgespeeld tijdens een openbare zitting, en ze hebben voldoende gelegenheid gehad om ze te betwisten.

De (Britse) journalisten zijn aanvankelijk zelf gehoord door de Britse autoriteiten op verzoek van de Roemeense overheid. Dit maakt klagers stelling dat de Roemeense autoriteiten de journalisten hebben beïnvloed onaannemelijk. Later zijn de journalisten op verzoek van het Roemeense hooggerechtshof via een videoconferentie gehoord. De manier waarop dat is gebeurd is goed verenigbaar met de rechten van de verdediging zoals beschermd door art. 6 EVRM. De verklaringen van de journalisten zijn consistent en het Cassatiehof heeft genoeg gelegenheid gehad om hun waarheidsgehalte en geloofwaardigheid te onderzoeken. Van een kennelijk onredelijke of willekeurige beoordeling van het bewijsgehalte van de verklaringen is niet gebleken.

Een en ander betekent dat de strafrechtelijke procedure klager heeft voorzien van voldoende waarborgen om zijn verdedigingsrechten effectief te kunnen uitoefenen. Art. 6 EVRM is dan ook niet geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1008JUD002044018

Zaaknummer: 20440/18

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1 en EVRM art. 6 lid 3 (d)

RECHTSPRAAK

T.V. t. Spanje, EHRM 10 oktober 2024, nr. 22512/21

T.V. was waarschijnlijk 14 jaar oud toen ze via een mensenhandelaar vanuit Nigeria naar Spanje reisde. Daar is ze gedwongen om in de prostitutie te werken. Nadat ze was gevlucht is er wel onderzoek ingesteld, maar het Hof oordeelt dat dit onderzoek veel tekortkomingen vertoonde. In het bijzonder is te weinig gedaan om een aantal feiten vast te stellen en is ten onrechte aangenomen dat klaagster waarschijnlijk meerderjarig was toen ze naar Spanje kwam. Daardoor heeft Spanje zijn procedurele positieve verplichtingen onder art. 4 EVRM geschonden.

Klaagster is in 2003, waarschijnlijk op 14-jarige leeftijd, het slachtoffer geworden van mensenhandel. Een familielid beloofde haar vanuit Nigeria naar Spanje te brengen tegen betaling van 70.000 euro. Klaagster werd uiteindelijk in Spanje door C. gedwongen om in de prostitutie te werken. Zij werd door C. en C.'s familieleden bedreigd middels voodoo-rituelen. In 2007 is zij gevlucht en heeft ze aangifte gedaan. Daarop is onderzoek ingesteld en is klaagster de status van bedreigde getuige toegekend, maar uiteindelijk is het onderzoek beëindigd. Reden daarvoor was dat de rechter het niet aannemelijk vond dat klaagster op 14-jarige leeftijd had kunnen reizen met een vervalst paspoort voor een meerderjarige en had kunnen werken als prostitutie, omdat hierop toezicht wordt gehouden door de politie.

Voor het EHRM heeft klaagster gesteld dat de Spaanse autoriteiten tekort zijn geschoten in het doen van effectief onderzoek naar de gestelde mensenhandel. Het Hof acht het aannemelijk dat klaagster inderdaad het slachtoffer is geworden van mensenhandel en gedwongen prostitutie en dat zij zich in een extreem kwetsbare situatie bevond. De Spaanse autoriteiten hebben dit ook toegegeven.

Het onderzoek dat vervolgens is uitgevoerd bevatte volgens het Hof veel tekortkomingen. Managers van clubs waar klaagster beweerdelijk moest werken zijn bijvoorbeeld pas laat ondervraagd en voor de hand liggende onderzoeken zijn niet uitgevoerd. Onvoldoende is ook

de beoordeling van de leeftijd van klagster, waarbij er onverklaarbare inconsistenties zijn opgetreden en nooit toereikend bewijs is aangevoerd. Dit alles laat zien dat de onderzoeksverplichtingen bij mensenhandel duidelijk niet in acht zijn genomen, zodat art. 4 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 10-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD002251221

Zaaknummer: 22512/21

Wetsartikelen: EVRM art. 4

RECHTSPRAAK

Validity Foundation namens T.J. t. Hongarije, EHRM 10 oktober 2024, nr. 31970/20

T.J. is als kind in een tehuis geplaatst omdat zij niet kon praten en agressief gedrag vertoonde. Zij heeft haar hele leven daar doorgebracht. De NGO Validity Foundation bezocht in 2017 het tehuis en constateerde dat de bewoners ernstig verwaarloosd werden. In 2018 is T.J. aan een longontsteking overleden, waarop de Validity Foundation aangifte heeft gedaan. Het Hof aanvaardt dat de Validity Foundation kan klagen namens T.J. Hongarije kan bovendien verantwoordelijk worden gehouden voor haar overlijden, nu de autoriteiten niets hebben gedaan om de mensonwaardige toestand in het tehuis te verbeteren. Art. 2 EVRM is dan ook geschonden.

De klagende organisatie is een Hongaarse NGO die opkomt voor de rechten van mensen met een beperking. T.J., geboren in 1973 en in 2018 overleden, had aandoeningen waardoor zij niet goed kon spreken en agressief gedrag vertoonde. Als kind werd zij in een tehuis geplaatst, waar de klagende organisatie haar in 2017 bezocht. De organisatie publiceerde daarop een alarmerend rapport over de leefomstandigheden in het tehuis, waar aan alles tekorten waren, inclusief aan voedsel en medicijnen. T.J. reageerde tijdens het bezoek bijna niet en had verwondingen aan haar gezicht; zij was uitgemergeld en werd steeds aan haar bed vastgebonden. Toen zij overleed deed Validity Foundation aangifte van grove verwaarlozing met de dood tot gevolg, maar volgens het openbaar ministerie was T.J. door natuurlijke oorzaken overleden.

Voor het EHRM heeft de organisatie namens T.J. aangevoerd dat art. 2 EVRM is geschonden door de ernstige verwaarlozing in het tehuis. Bovendien is het strafrechtelijk onderzoek volgens de organisatie ten onrechte beëindigd.

Het Hof gaat allereerst in op de vraag of de organisatie namens T.J. een klacht kan indienen, hoewel T.J. daarvoor nooit een machtiging heeft afgegeven. Het beoordeelt deze vraag in het

licht van de in *Câmpeanu* neergelegde uitgangspunten. T.J. was duidelijk een zeer kwetsbaar persoon en zij was niet in staat om haar eigen wensen en belangen uit te spreken. Er bleek verder ook niemand te zijn die haar wel kon vertegenwoordigen; haar moeder weigerde dit te doen en zij had ook verder geen naasten. Er was enkele maanden voor T.J.'s overlijden wel een voogd aangewezen, die de organisatie toestemming heeft gegeven om namens T.J. te procederen. De voogd heeft bovendien geen enkele interesse in T.J.'s situatie getoond en was niet van plan geweest om voor haar op te komen. De organisatie heeft verder ook al op nationaal niveau namens T.J. geprocedeerd. Dit betekent dat in deze zaak sprake was van zeer uitzonderlijke omstandigheden die het aanvaardbaar maken dat de organisatie als vertegenwoordiger van T.J. wordt gezien.

Ten aanzien van de inhoudelijke klacht stelt het Hof voorop dat klaagster een groot deel van haar leven in het tehuis heeft doorgebracht en dat zij volledig afhankelijk was van dit tehuis. Zij was extreem kwetsbaar en kon niet voor zichzelf opkomen of haar eigen beslissingen nemen. Dit betekent dat T.J. zich volledig binnen de macht van de staat bevond en dat de staat daarmee een bijzondere verantwoordelijkheid had voor haar welzijn en veiligheid. Duidelijk is dat T.J. is overleden aan de op zichzelf natuurlijke oorzaak van een longontsteking, maar ook dat het tehuis ernstig tekort is geschoten in het bieden van zorg. De nationale autoriteiten hebben dit zelf in rapportages ook vastgesteld. Als bekend is dat een dergelijke situatie bestaat, rust er een verplichting op de nationale autoriteiten om passende maatregelen te treffen om het leven van de inwoners te beschermen. Dat dit niet is gebeurd, blijkt ook wel uit het feit dat alleen al in 2017 tien inwoners zijn overleden. Gebleken is verder dat T.J. bij haar overlijden in een staat van ernstige verwaarlozing verkeerde; dit is een situatie die duidelijk onverenigbaar is met de menselijke waardigheid. Dit betekent dat de Hongaarse overheid verantwoordelijk kan worden gehouden voor haar overlijden en de omstandigheden waarin dit overlijden heeft plaatsgevonden. Daarbij is art. 2 EVRM in materieel opzicht geschonden.

Ten aanzien van de procedurele positieve verplichtingen die voortvloeien uit art. 2 EVRM stelt het Hof vast dat feitelijk alleen de doodsoorzaak is vastgesteld en dat geen onderzoek is gedaan naar de achterliggende omstandigheden van T.J.'s overlijden. Daarmee is geen passende reactie gegeven op het overlijden, zodat art. 2 EVRM ook in dit opzicht is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 10-10-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:1010JUD003197020

Zaaknummer: 31970/20

Wetsartikelen: EVRM art. 2